

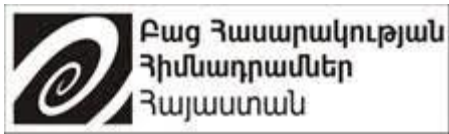
**ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆ**

**ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾԱԽՍԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՆԻԹՈՐԻՆԳ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ.**

**ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ
(ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ)**

ԵՐԵՎԱՆ

2019

Սույն զեկույցի թողարկումը հնարավոր է դարձել Բաց հասարակության հիմնադրամներ - Հայաստան կազմակերպության օժանդակության շնորհիվ, դրամաշնորհ N19996: Չեկույցում տեղ գտած տեսակետները և վերլուծությունները արտահայտում են հեղինակների կարծիքը և կարող են չհամընկնել Բաց հասարակության հիմնադրամներ - Հայաստան կազմակերպության տեսակետների և դիրքորոշումների հետ:

Ծրագրի ղեկավար՝ Արմենուհի Բուռնազյան

Ուսումնասիրության հեղինակ՝ Արմեն Զթոյան

Հանրային քաղաքականության հետազոտությունների ազգային կենտրոն ՀԿ

www.policyobserver.am

www.facebook.com/PolicyObserver/

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ամփոփագիր	4
2. Կրթության ոլորտի ընդհանուր նկարագրությունը և միտումները	4
2.1. Նախադպրոցական կրթությունը Հայաստանում	4
2.2. Հանրակրթություն	12
2.3. ՆՍՈՒՀ	20
2.4. ԲՈՒՀ	22
3. Կրթության և գիտության ֆինանսավորումը ըստ ծրագրերի և միջոցառումների	25
3.1. Նախնական մասնագիտական և միջին մասնագիտական կրթության ծրագիր	26
3.2. Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության ծրագիր	29
3.3. Կրթության և գիտության բնագավառի պետական քաղաքականության մշակում, ծրագրերի համակարգում և մոնիտորինգ ծրագիր	32
3.4. Հանրակրթության ծրագիր	33
3.5. Արտադպրոցական դաստիարակության ծրագիր	38
3.6. Գիտական և գիտատեխնիկական հետազոտությունների ծրագիր	40
3.7. Ապահով դպրոց ծրագիր	45
3.8. Կրթության որակի ապահովում ծրագիր	46
3.9. Համընդհանուր ներառական կրթության համակարգի ներդրում ծրագիր	52
3.10. Ամփոփիչ դիտարկումներ ՀՀ կրթության և գիտության ոլորտում բյուջետային ծախսային ծրագրերի միջոցառումների համար սահմանված արդյունքի չափորոշիչների առնչությամբ	54
4. Արդյունավետության չափորոշիչները կրթության ոլորտում	55
4.1. Ընդհանուր նկատառումներ	55
4.2. Հանրակրթության ոլորտի արդյունավետության չափորոշիչների առաջարկվող համակարգը	59

1. Ամփոփագիր

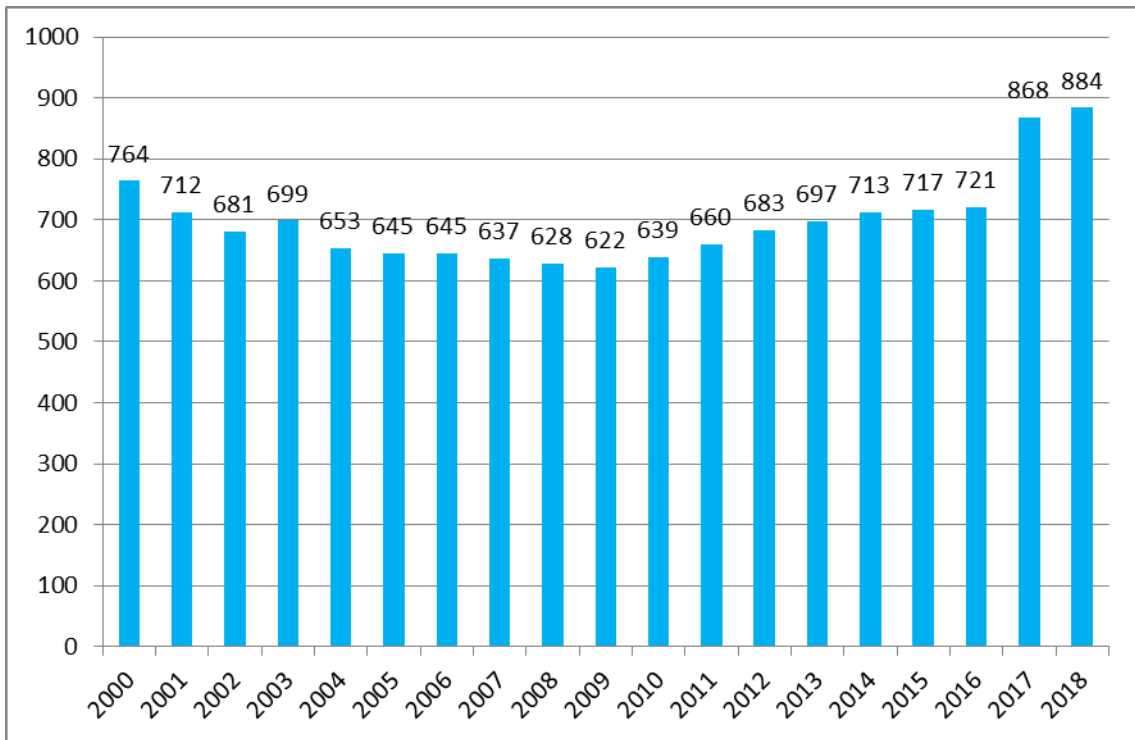
Կրթության և գիտության ոլորտում բյուջետային ծախսերի արդյունավետության բարձրացումը օրակարգային նշանակություն ունի: Այս ուղղությամբ կարևոր քայլ է հանդիսանում արդյունավետության չափման և գնահատման համարժեք գործիքների մշակումը, որոնց կիրառությունը հնարավորություն կտա դիտարկվող ոլորտներում բյուջետային ծախսերի կառավարման գործընթացը կառուցել հստակ և իրականությանը համարժեք թիրախների վրա, ինչպես նաև օպերատիվ կերպով դիտարկել առաջադրված թիրախներից շեղումները՝ դրանց արագ արձագանքման, կառավարչական հսկողության գործառնության ընդհանուր արդյունավետության բարձրացման համար:

Հաշվետվությունում կատարվել է ՀՀ կրթության և գիտության բյուջետային ծրագրերի հիմնական միջոցառումների համար սահմանված արդյունքի չափորոշիչների վերլուծություն, դրանցում առկա թերությունների վերհանում: Ցույց է տրվել, որ ներկայումս կիրառվող արդյունավետության չափորոշիչները գլխավորապես քանակական նկարագրություն են ապահովում, մակերեսային են և ունեն երևույթների բնութագրման խիստ սահմանափակ շրջանակ: Որպես այլընտրանքային տարբերակ, ներկայացված է հանրակրթության ոլորտում արդյունավետության չափորոշիչների համակարգ՝ ըստ հանրակրթության ոլորտում մատուցվող կրթական ծառայության հիմնական կառուցվածքային և գործառնության բաղադրիչների:

2. Կրթության ոլորտի ընդհանուր նկարագրությունը և միտումները

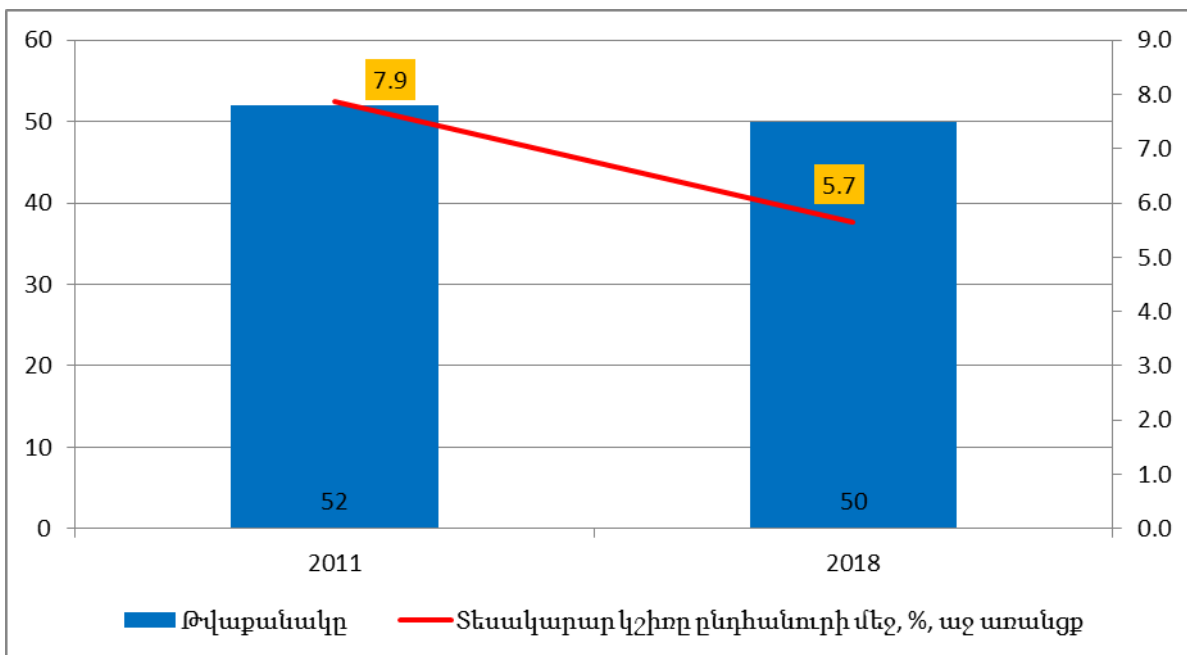
2.1. Նախադպրոցական կրթությունը Հայաստանում

Նախադպրոցական հաստատությունների թվաքանակը վերջին տասնամյակում կայուն աճի միտումներ է արձանագրել՝ 2009թ. 622-ից 2018-ին հասնելով 884-ի (գծանկար 1):

Գծանկար 1. Նախադպրոցական հաստատությունների թվաքանակի դինամիկան Հայաստանում¹

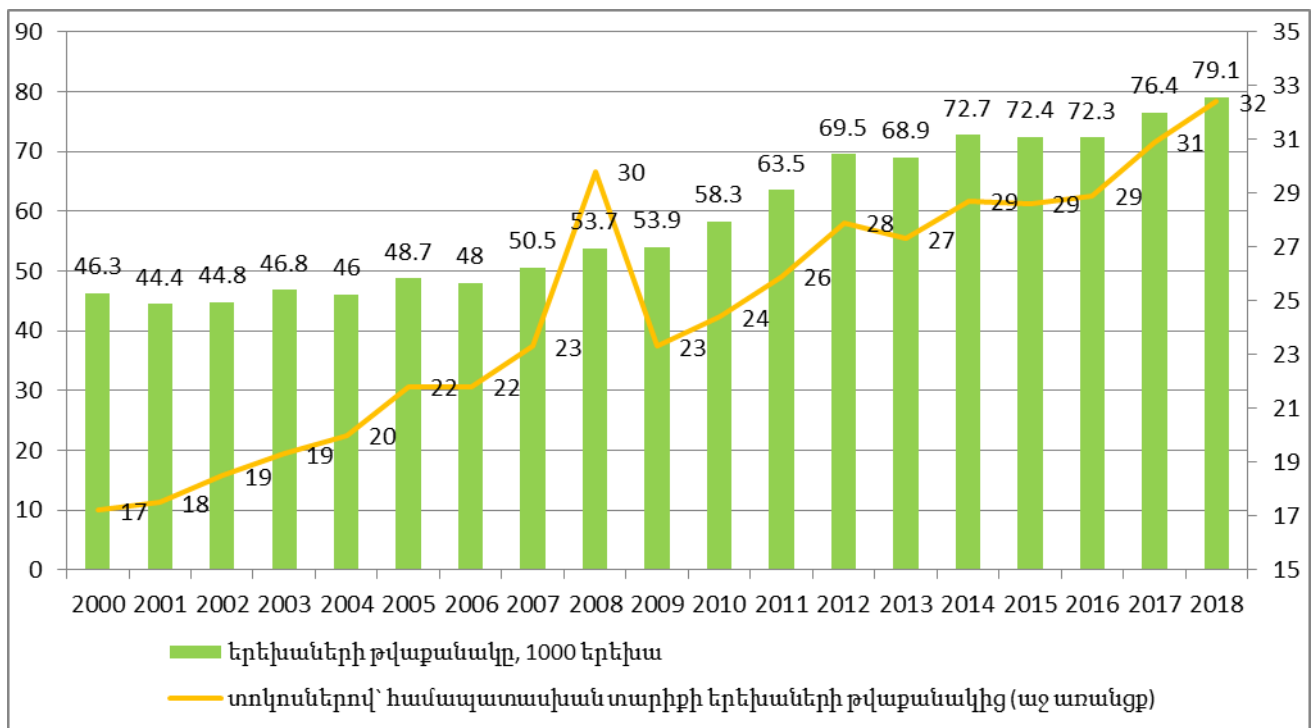
Նախադպրոցական հաստատությունների գերակշիռ մասը համայնքային և գերատեսչական պատկանելիության են: 2018թ. հանրապետությունում գործել է ընդամենը 50 ոչ պետական ՆԴՅ, ինչը կազմում է ՆԴՅ-ների ընդհանուր թվի 5.7%-ը: Համեմատության համար արձանագրենք, որ 2011-ին ՀՀ-ում գործել է 52 ոչ պետական ՆԴՅ (կամ ՆԴՅ-ների ընդհանուր թվի շուրջ 8%-ը, տես՝ գծանկար 2):

¹ Տվյալների աղբյուրը՝ Հայաստանի վիճակագրական կոմիտե:

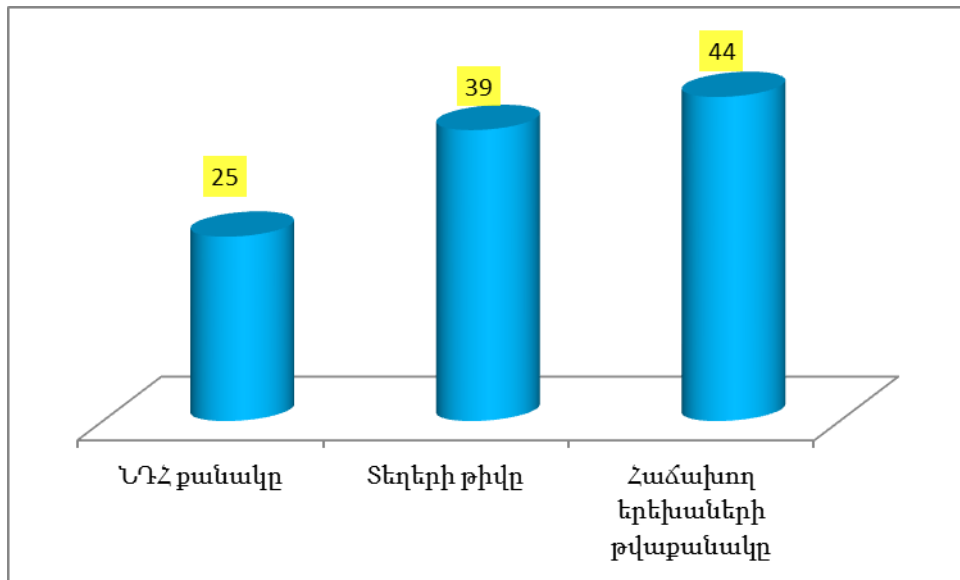
Գծանկար 2. Մասնավոր ՆԴՅ թվաքանակը և տեսակարար կշիռը ընդհանուրի մեջ

2000-2018թթ. ժամանակահատվածում ՆԴՅ-ներ հաճախող երեխաների թվաքանակն աճել է ավելի քան 70 տոկոսով՝ 46.3 հազարից հասնելով 79.1 հազարի: Էլ ավելի տպավորիչ աճ է արձանագրել ՆԴՅ-ներում երեխաների ընդգրկվածության հարաբերական ցուցանիշը (17 տոկոսից մինչև 32 տոկոս, գծանկար 3): Մյուս կողմից, ՆԴՅ-ներում ընդգրկվածության ցուցանիշը շարունակում է մնալ համեմատաբար ցածր: Դրանից բխում է, որ նախադպրոցական տարիքի երեխաների 2/3-ը ՆԴՅ չի հաճախում: Սա մտահոգիչ իրողություն է, եթե նկատի ունենանք այն փաստը, որ նախադպրոցական կրթությունը երեխայի կարողությունների զարգացման և հետագա ուսումնառության գործընթացի արդյունավետության ապահովման կարևոր նախադրյալ է հանդիսանում:

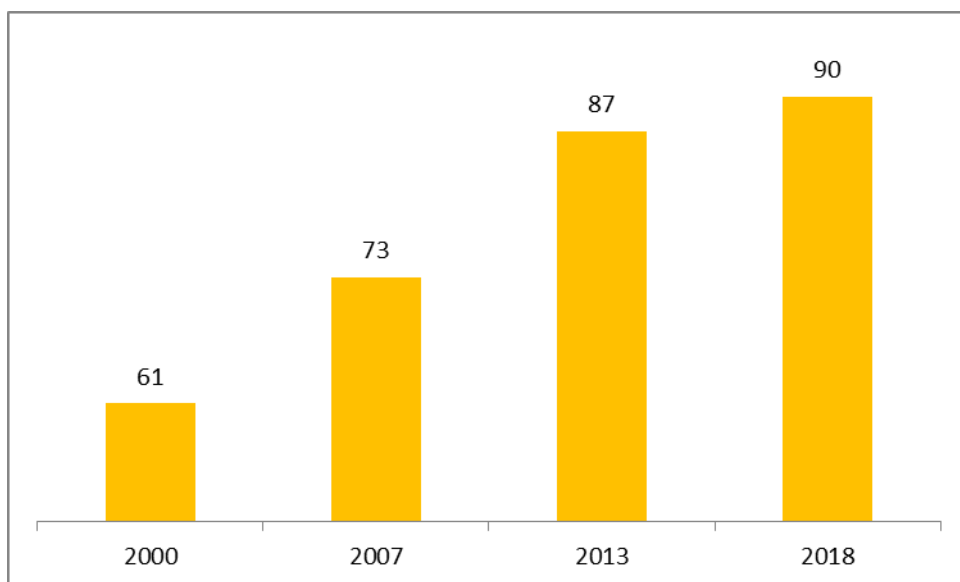
Գծանկար 3. Երեխաների թվաքանակը ՆԴՅ-ներում

Նախադպրոցական կրթության ոլորտում շարունակում է բարձր մնալ տարածքային անհամամասնությունների մակարդակը: Այսպես, ՆԴՅ հզորություններ 39%-ը և հաճախող երեխաների 44%-ը բաժին է ընկնում Երևանին, այն դեպքում, երբ Երևանի մասնաբաժինը ՆԴՅ-ների թվաքանակի կառուցվածքում չի գերազանցում 25%-ը (գծանկար 4):

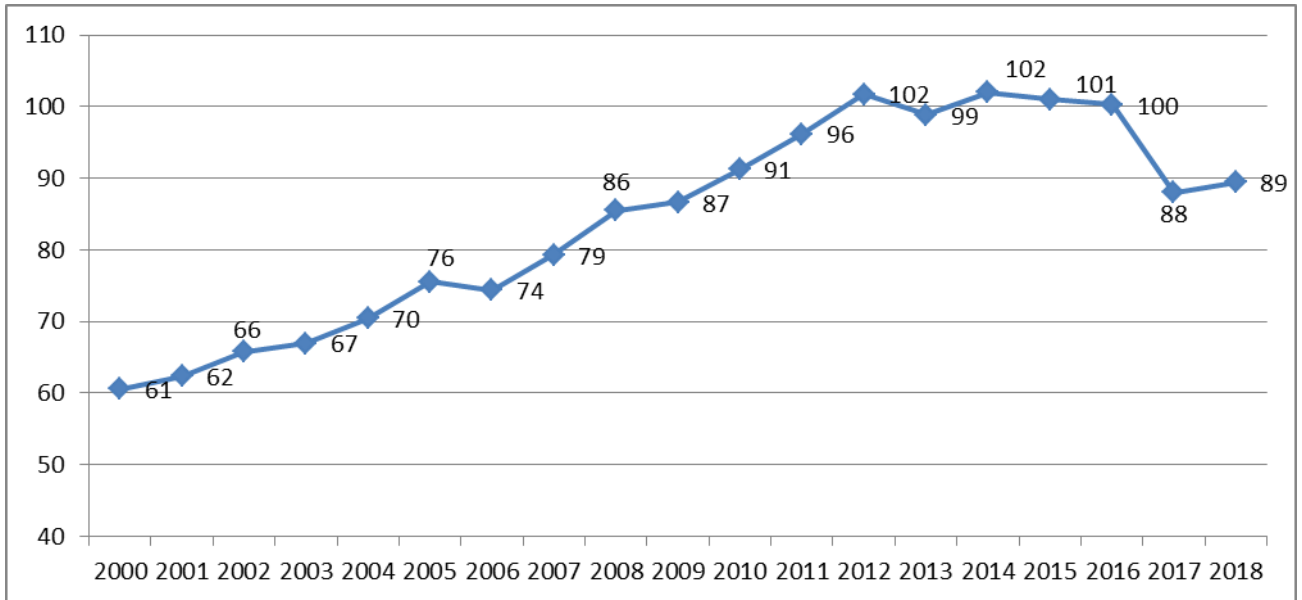
Գծանկար 4. Երևանի տեսակարար կշիռը

ՄՀ-ներում երեխաների տեղերով ապահովվածության հարաբերական ցուցանիշը 2000-ից ի վեր կայուն աճի միտում ունի, իսկ 2018-ին կազմել է շուրջ 90% (գծանկար 5): Այս հանգամանքը վկայում է ՄՀ-ներում առկա տեղերի օգտագործման ինտենսիվության աճի մասին: Մյուս կողմից, դրան զուգահեռ նվազում են չօգտագործվող հզորությունները, ինչը նշանակում է, որ ՄՀ-ներում երեխաների ընդգրկվածության հարաբերական ցուցանիշի բարելավման կայուն տեմպի շարունակականությունն ապահովելը տարեցտարի ավելի ու ավելի դժվար է լինելու և առաջին հերթին՝ պահանջելու է նոր ՄՀ-ների գործարկում:

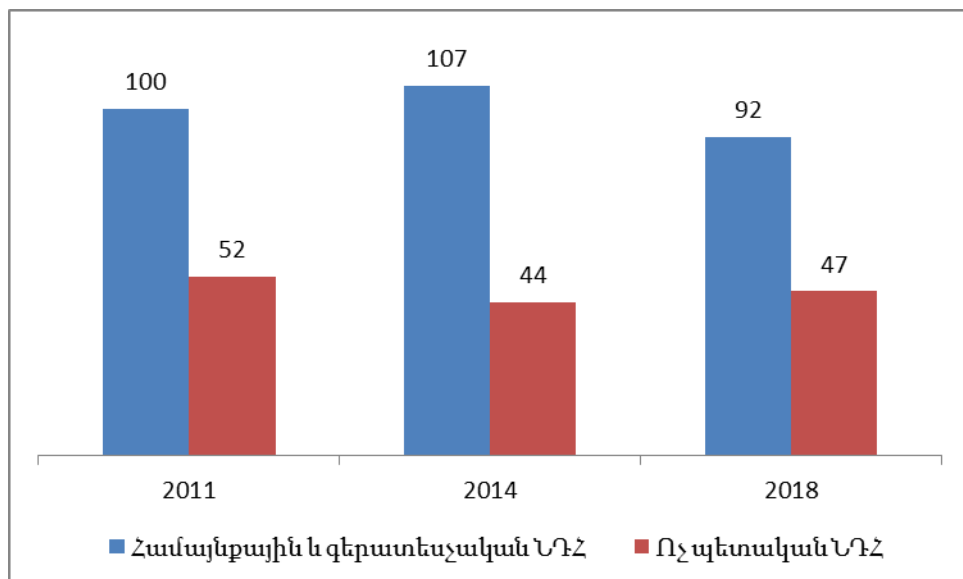
Գծանկար 5. Նախադարոցական հաստատություններում երեխաների ապահովվածությունը տեղերով, %

1 ՆԴՀ հաշվով երեխաների թվի ցուցանիշը 2000թ-ից ընդհուպ մինչև 2012թ-ը կայուն աճ է գրանցել՝ 61-ից հասնելով 102-ի: Հետագա տարիներին ցուցանիշը կայունացել է 100-ի շրջակայքում, իսկ վերջին երկու տարիներին՝ որոշակի նվազում է արձանագրել, ինչը վերստին պայմանավորված է ՆԴՀ-ների թվի ավելացմամբ (գծանկար 6):

Գծանկար 6. Երեխաների թիվը 1 ՆԴՀ հաշվով

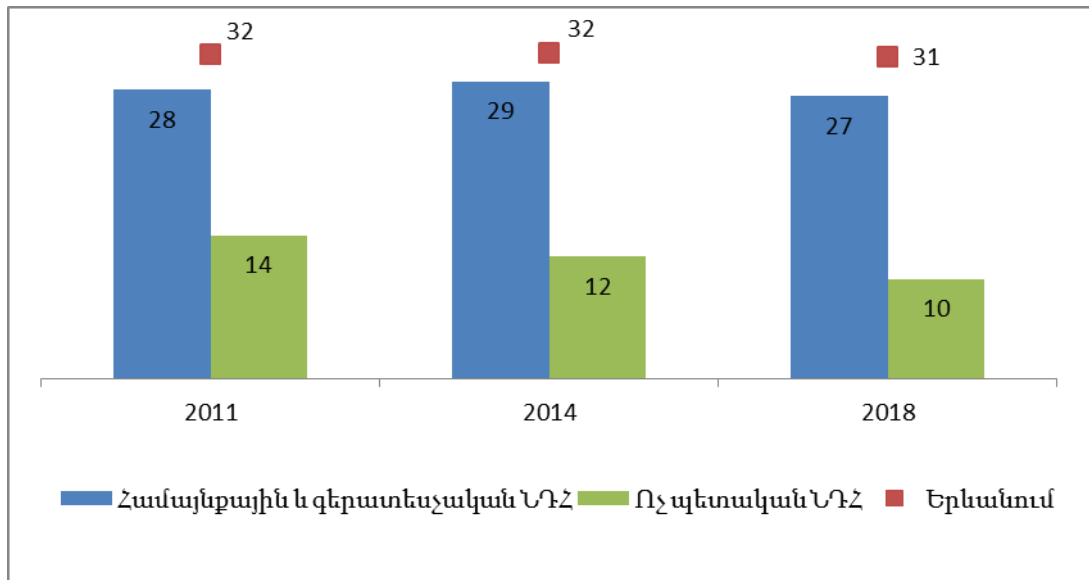
1 ՆԴՀ հաշվով երեխաների թվաքանակի ցուցանիշն Էականորեն տարբերվում է ըստ համայնքային և գերատեսչական ու ոչ պետական ՆԴՀ-ների: Առաջինում այն 92 է, իսկ ոչ պետական ՆԴՀ-ներում՝ շուրջ 2 անգամ պակաս:

Գծանկար 7. Երեխաների թվաքանակը 1 ՆԴՀ հաշվով

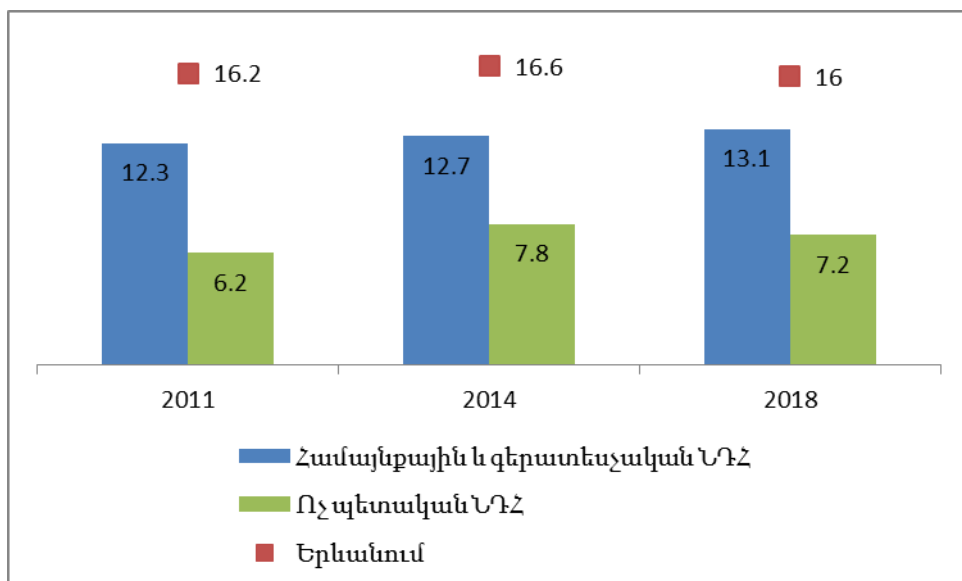

Վերը նշված իրողության արտացոլումն է հանդիսանում 1 դաստիարակչական խմբի հաշվով երեխաների միջին թվի պարագայում առկա զգալի տարբերությունը: Այսպես, հանրապետության համայնքային և գերատեսչական ՆՌՀ-ներում 1 դաստիարակչական խմբում միջինում առկա է 27 երեխա (իսկ Երևանում էլ ավելի շատ՝ 31), այն դեպքում, երբ ոչ պետական ՆՌՀ-ներում նույն ցուցանիշը 10 է, ընդ որում՝ 2011-ի նկատմամբ 40%-ով ցածր (գծանկար 8):

Գծանկար 8. Երեխաների թվաքանակը, 1 դաստիարակչական խմբի հաշվով

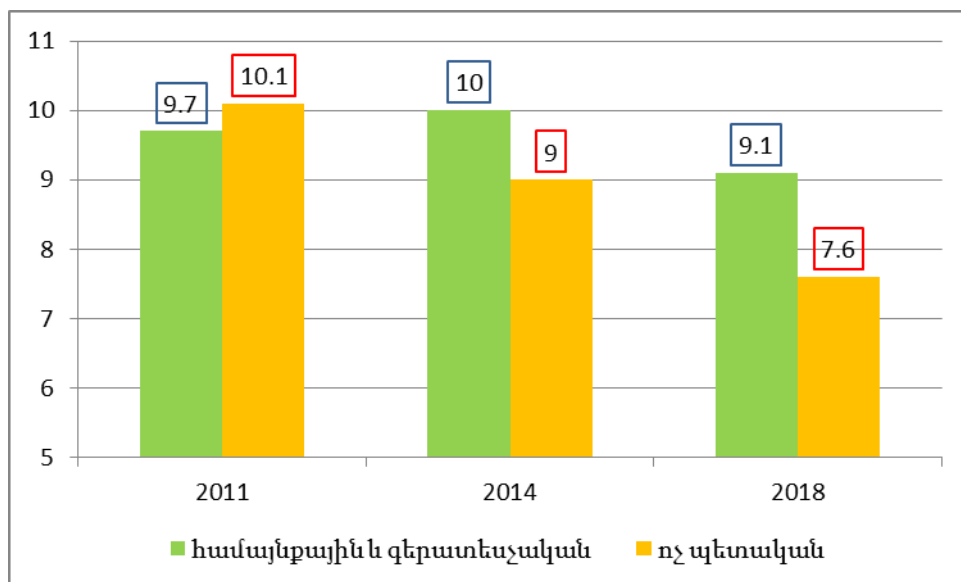
Սա նշանակում է, որ ոչ պետական ՆՌՀ-ներում արդյունավետ նախադպրոցական կրթություն կազմակերպելու համար, այլ հավասար պայմաններում, առկա է մի շատ կարևոր նախադրյալ՝ փոքր դաստիարակչական միջին խումբը, ինչը անհատական և տարբերակված մոտեցումների կիրառման հնարավորություն է ընձեռնում:

Գծանկար 9. Երեխաների թվաքանակը, 1 մանկավարժի հաշվով

Նույն կերպ, ոչ պետական ՆԴՅ-ներում ցածր է մանկավարժի բացարձակ ծանրաբեռնվածությունը: Այսպես, 1 մանկավարժի հաշվով երեխաների թվաքանակը ոչ պետական ՆԴՅ-ներում 7.2 է, իսկ համայնքային և գերատեսչական ՆԴՅ-ներում՝ 13.1 (Երևանում՝ 16.0): ընդ որում, վերջին 5 տարիներին ցուցանիշը ոչ պետական ՆԴՅ-ներում որոշակիորեն նվազել է, մինչդեռ համայնքային և գերատեսչական ՆԴՅ-ներում արձանագրվել է հակառակ միտումը (գծանկար 9):

Մյուս կողմից, նույն ժամանակահատվածում ոչ պետական ՆԴՅ-ների շենքերի ընդհանուր մակերեսը, 1 երեխայի հաշվով, նվազում է արձանագրել և ներկայումս կազմում է 7.6 քառ.մ.: Համայնքային և գերատեսչական ՆԴՅ-ներում այս ցուցանիշը չնայած ևս որոշակիորեն նվազել է, սակայն ոչ պետական ՆԴՅ-ների համեմատ գտնվում է բարձր մակարդակի վրա՝ 9.1 քառ. մ. (գծանկար 10): Սա կարող ենք մեկնաբանել հետևյալ կերպ. ոչ պետական ՆԴՅ-ները ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման ավելի խիստ սահմանափակումների են բախվում, քան համայնքային և գերատեսչական ՆԴՅ-ները: Սա մի կողմից ի ցույց է դնում մրցակցային միջավայրում անհավասար մեկնարկային պայմանների առկայությունը, իսկ մյուս կողմից էլ՝ մատուցվող ծառայությունների բարձր որակի ապահովման վրա ոչ պետական ՆԴՅ-ների ավելի մեծ կենտրոնացման լրացուցիչ խթան է հանդիսանում:

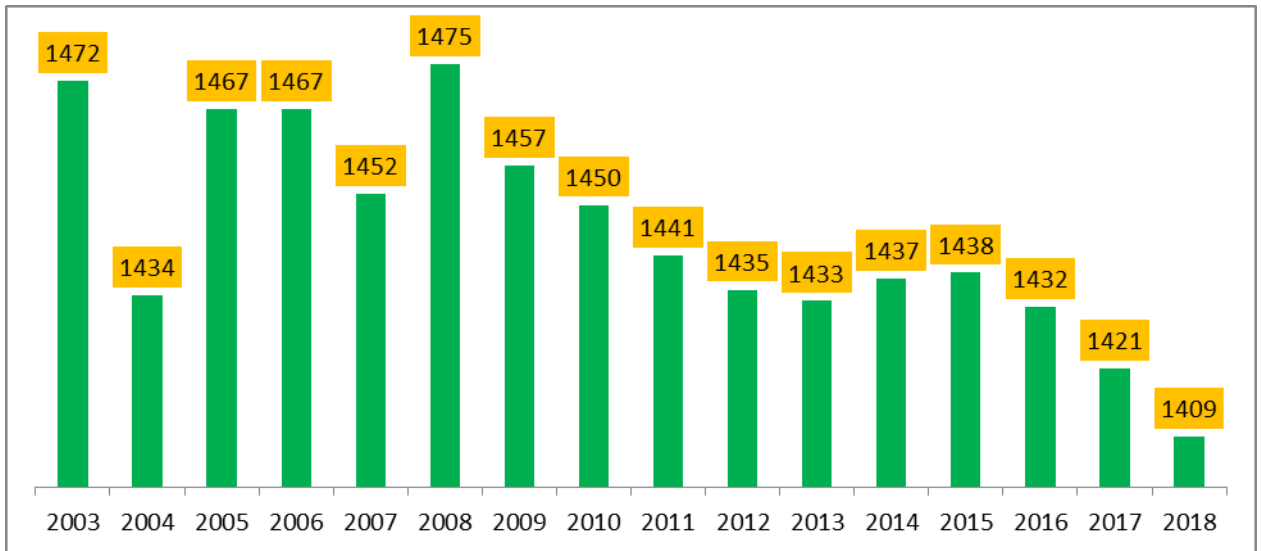
Գծանկար 10. ՆԴՅ-ների շենքերի ընդհանուր մակերեսը, 1 երեխայի հաշվով, քառ.մ.

Այսպիսով, ՀՀ նախադպրոցական կրթության մակարդակում նկատելի են հետևյալ առանձնահատկությունները.

- տարեցտարի ավելանում է նախադպրոցական հաստատությունների թիվը և այդտեղ հաճախող երեխաների թվաքանակը,
- առկա է նախադպրոցական հաստատությունների տարածքային համակենտրոնացման բարձր մակարդակ,
- ՆԴՅ մեկ խմբում երեխաների թվաքանակի ցուցանիշը համայնքային և գերատեսչական ՆԴՅ-ներում գտնվում է բարձր մակարդակի վրա՝ ի տարբերություն ոչ պետական ՆԴՅ-ների, որտեղ այն գրեթե 2 անգամ ցածր է,
- ոչ պետական ՆԴՅ-ներում ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման խնդրադրումն ավելի ընդգծված ու թիրախային բնույթ ունի, ինչը ծառայությունների որակի բարձրացման կարևոր խթան է հանդիսանում,
- ՆԴՅ-ներում չօգտագործվող հզորությունները տարեցտարի կրճատվում են, ինչը նշանակում է, որ նախադպրոցական կրթության ծառայության մատուցման շրջանակների ընդլայնումը, երեխաների ընդգրկվածության ցուցանիշի որակական բարելավումը լուրջ ռեսուրսային ներարկումներ է պահանջում:

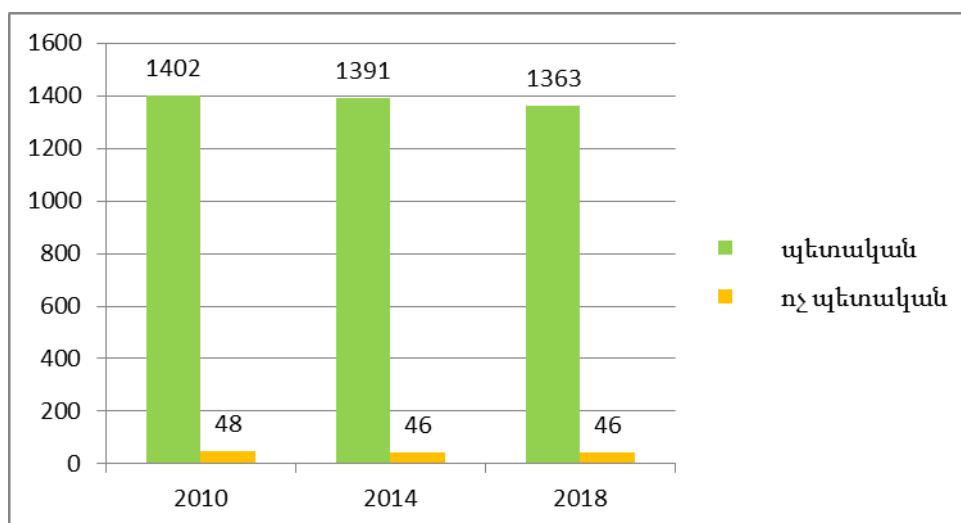
2.2. Հանրակրթություն

Հանրակրթության ոլորտում վերջին մեկուկես տասնամյակում ընթացող օպտիմալացման գործընթացների արդյունքում Եսկանորեն նվազել է հանրակրթական դպրոցների թիվը և ներկայումս կազմում է 1409 (գծանկար 11):

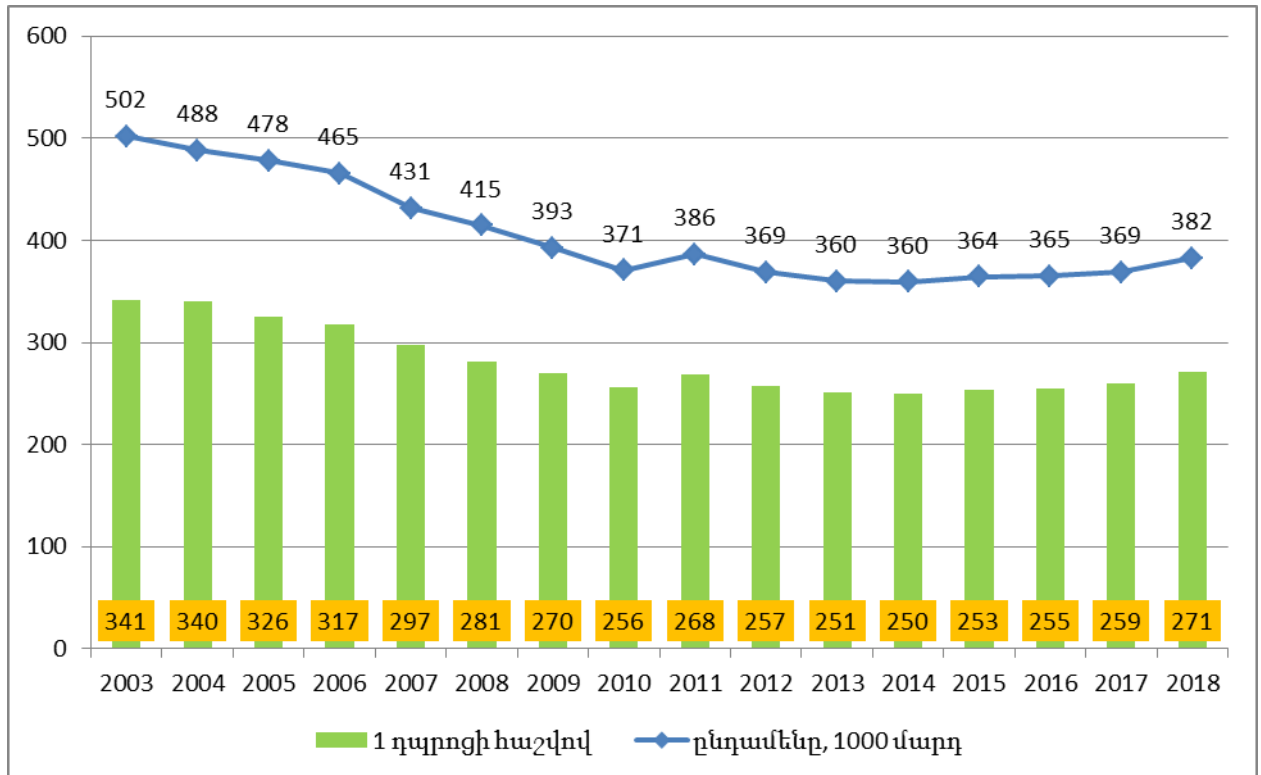
Գծանկար 11. Հանրակրթական դպրոցների թիվը ՀՀ-ում

Հանրակրթության ոլորտում գերակշիռ մաս են կազմում պետական դպրոցները, իսկ ոչ պետականները ընդամենը 46-ն են: Ընդ որում, ընթացիկ տասնամյակում ոչ պետական դպրոցների թվի Եսկան տեղաշարժ չի արձանագրվել (գծանկար 12):

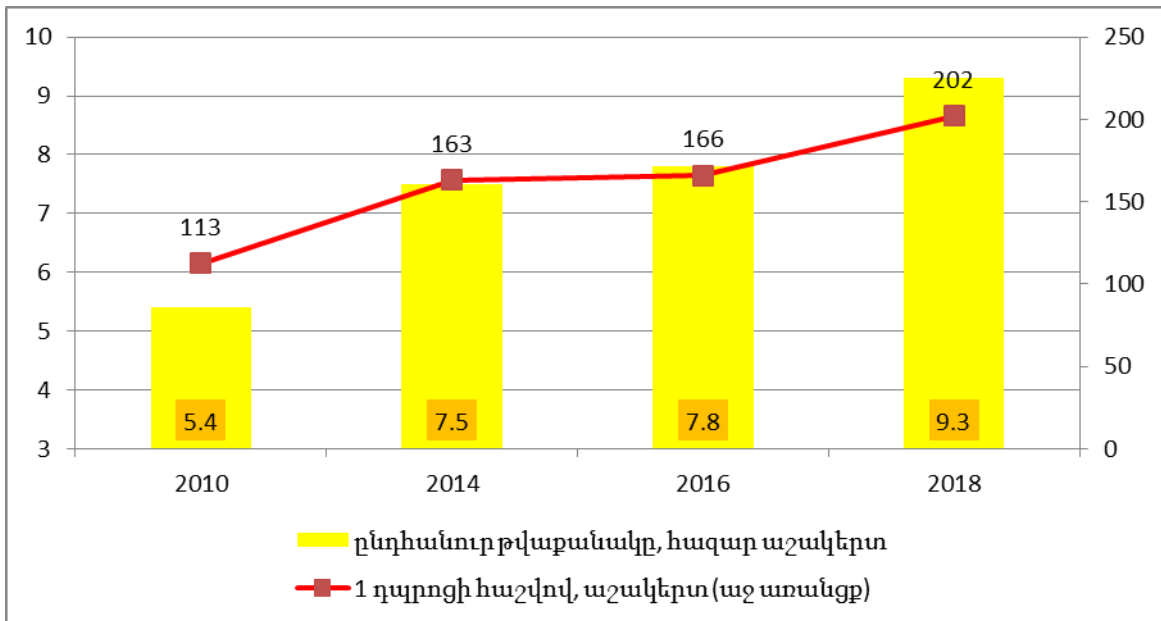
Գծանկար 12. Պետական և ոչ պետական դպրոցների թվի դինամիկան

2003-ից ի վեր, հանրակրթական դպրոցներում սովորողների թիվը կրճատվել է 120 հազարով և 2018-2019 ուստարում կազմել է 382 հազար աշակերտ: Մյուս կողմից, վերջին տասնամյակում մեկ դպրոցի հաշվով աշակերտների թվաքանակի թույլ աճ է նկատվում (գծանկար 13):

Գծանկար 13. Սովորողների թվաքանակը հանրակրթական դպրոցներում

Ոչ պետական դպրոցներում սովորում է 9.3 հազար աշակերտ, ընդ որում այս ցուցանիշը կայուն տեմպերով աճում է: Աճում է նաև ոչ պետական մեկ դպրոցի հաշվով աշակերտների թիվը. 2018-ին այն գերազանցել է 200-ը, այն դեպքում, երբ 2010-ին կազմել է ընդամենը 113 (գծանկար 14):

Գծանկար 13. Ոչ պետական դպրոցների սովորողների թվաքանակի դինամիկան

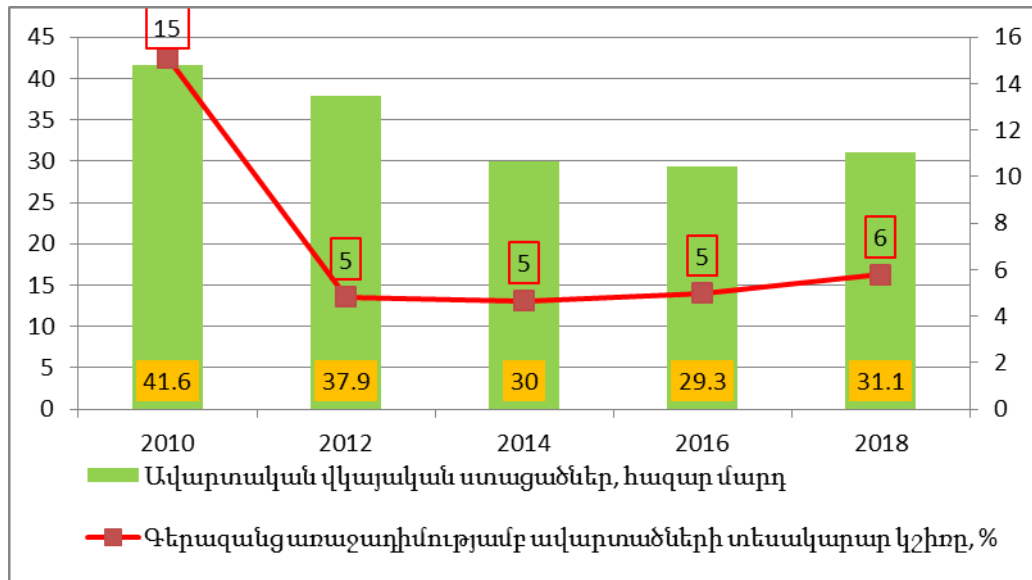
Հանրակրթական դպրոցների շենքային պայմանները կրթական գործընթացի պատշաճ մակարդակի ապահովման առումով նշանակալի ռիսկեր են պարունակում: Այսպես, հանրակրթական դպրոցների կեսից ավելին հիմնանորոգման կամ ընթացիկ նորոգման կարիք ունի (աղյուսակ 1): 73 դպրոց զրկված է ջրամատակարարումից, կոյուղացումը բացակայում է 140 դպրոցներում, իսկ թվով 439 դպրոցներում ջեռուցման խնդիրը լուծվում է էլեկտաջեռուցիչի կամ վառարանի միջոցով:

Աղյուսակ 1. Դպրոցների շենքային վիճակը

	2010	2013	2016	2017	2018
Դպրոցների շենքային վիճակը					
բավարար է	586	718	757	928	564
կարիք ունի հիմնանորոգման	601	490	428	330	459
կարիք ունի ընթացիկ նորոգման	263	225	247	163	386
Ջրամատակարարումը բացակայում է	164	91	71	72	73
Կոյուղացումը բացակայում է	229	176	141	137	140
Ջեռուցումը կենտրոնացված կամ անհատական	910	871	945	976	961
Ջեռուցումը էլեկտրաջեռուցիչով կամ վառարանով	540	557	479	436	439
Ջեռուցումը բացակայում է		5	8	9	9

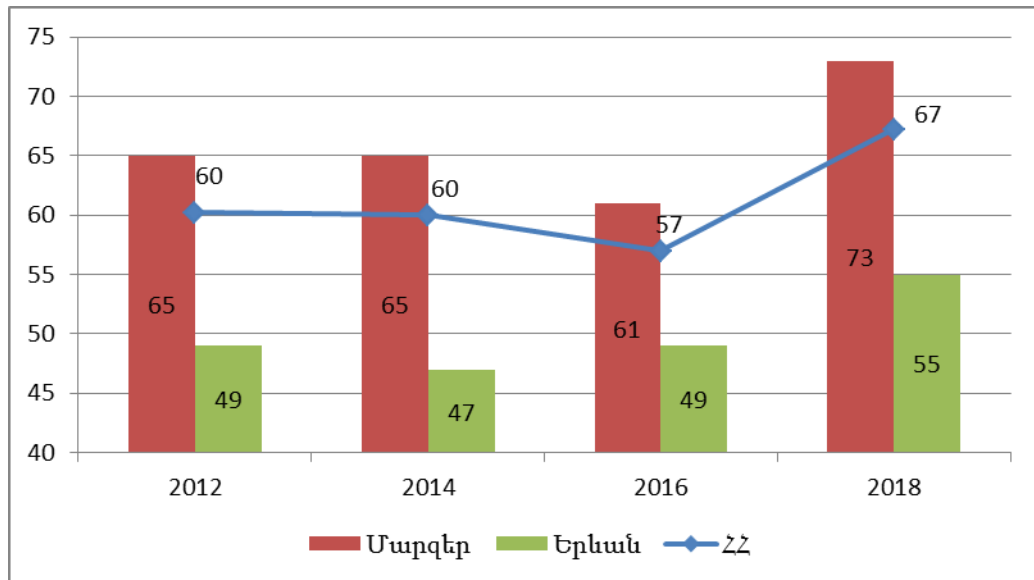
2010-2018թթ. հիմնական կրթությամբ շրջանավարտների թիվը պակասել է 10 հազարով և կազմել է 31.1 հազար: Անկում է ապրել նաև գերազանց

առաջադիմությամբ ավարտածների տեսակարար կշիռը. 2018-ին այն կազմել է 6%՝ 2010-ի 15%-ի դիմաց (գծանկար 14): Այս փաստը երկակի մեկնաբանության առիթ կարող է տալ: Մի կողմից կարող ենք արձանագրել հիմնական ընդհանուր հանրակրթության որակի նվազման իրողությունը, մյուս կողմից էլ՝ որոշակի շրջանակներում առկա է ամեն գնով բարձր գնահատական ստանալու ձգտման ինքնանպատակության ընկալումը, ինչն ինքնին առողջ երևույթ է:

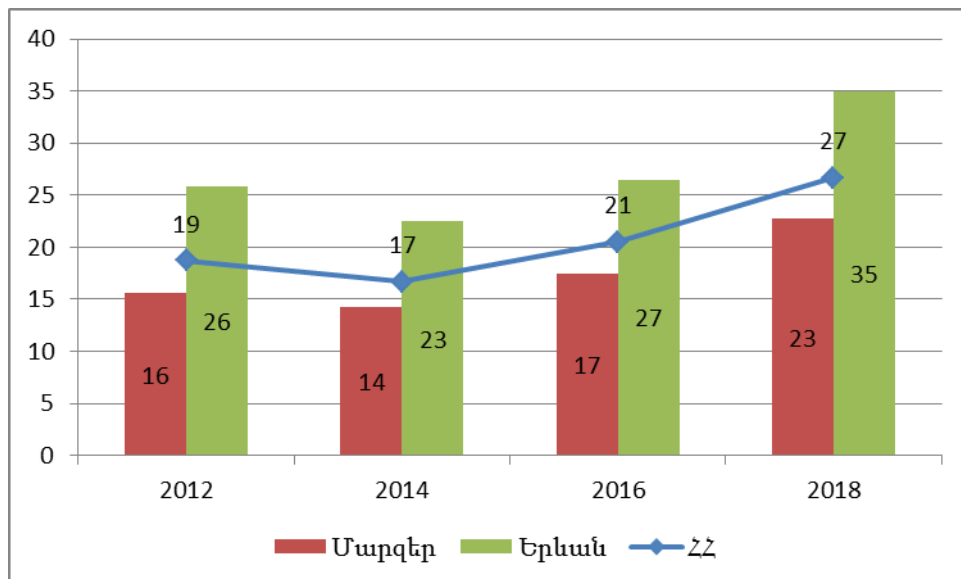
Գծանկար 14. Հանրակրթական դպրոցների հիմնական կրթությամբ շրջանավարտների թվաքանակը

Ավագ դպրոցում ուսումը շարունակել են հիմնական կրթությամբ շրջանավարտների 67%-ը: Ընդ որում, ՀՀ մարզերում այս ցուցանիշն ավելի բարձր է՝ 73%, մինչդեռ մայրաքաղաքում՝ զգալիորեն ցածր՝ 55%: Լավատեսության առիթ է տալիս 2018-ին՝ նախորդ տարիների համեմատությամբ ցուցանիշի որոշակի ավելացման միտումը (գծանկար 15):

Գծանկար 15. Ուսումը շարունակել են ավագ դպրոցում, տոկոսներով

Հիմնական կրթությամբ շրջանավարտների 27%-ը ուսումը շարունակել է նախնական մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում (ՆՄՈՒՀ) կամ միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում (ՄՄՈՒՀ) (գծանկար 16): Ընդ որում, ի տարբերություն ավագ դպրոցի պարագայում առկա պատկերի, այս դեպքում երևանյան հիմնական դպրոցների շրջանավարտները, մարզերի դպրոցների շրջանավարտների համեմատությամբ, ավելի ակտիվ են եղել՝ ուսման շարունակության այս տարբերակի ընտրության հարցում:

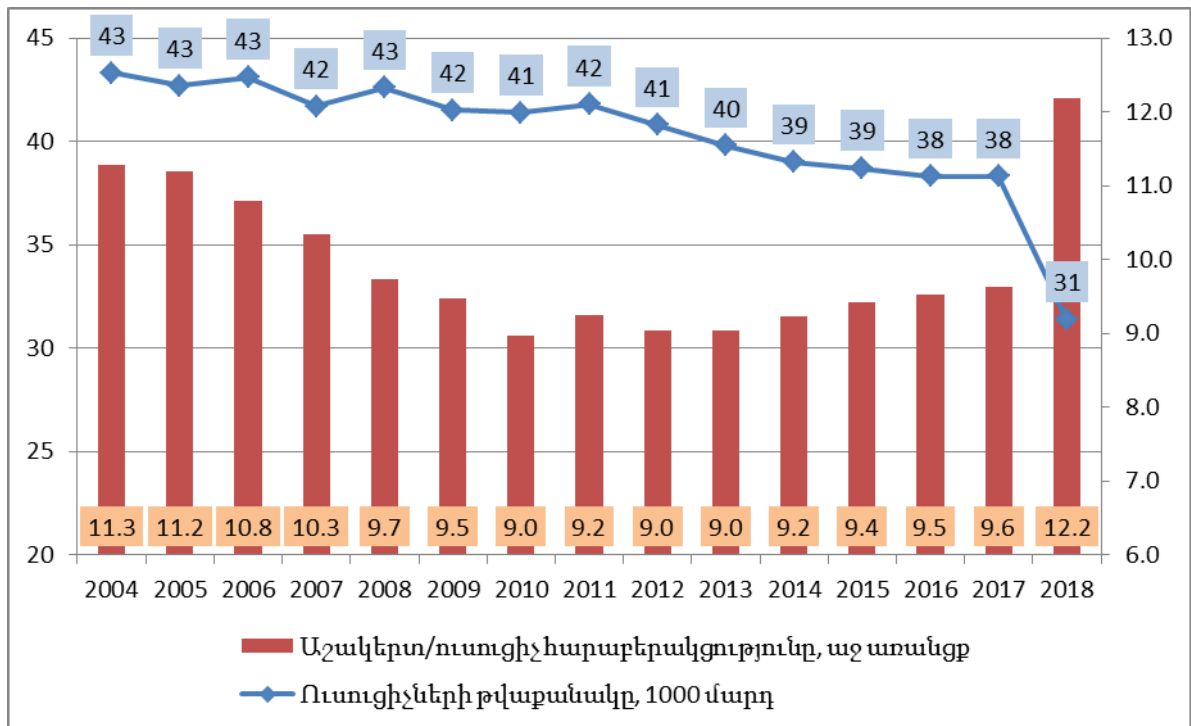

Գծանկար 16. Ընդունվել են ՆՄՈՒՀ կամ ՄՄՈՒՀ

Վերջին տասնամյակում հանրակրթության ոլորտում նկատելի միտումներից է նաև ուսուցիչների թվի նվազումը: 2018-19 ուսումնական տարում հանրակրթության ոլորտում ուսուցիչների թիվը կազմել է շուրջ 31 հազար, ինչը 2009-2010 ուստարվա

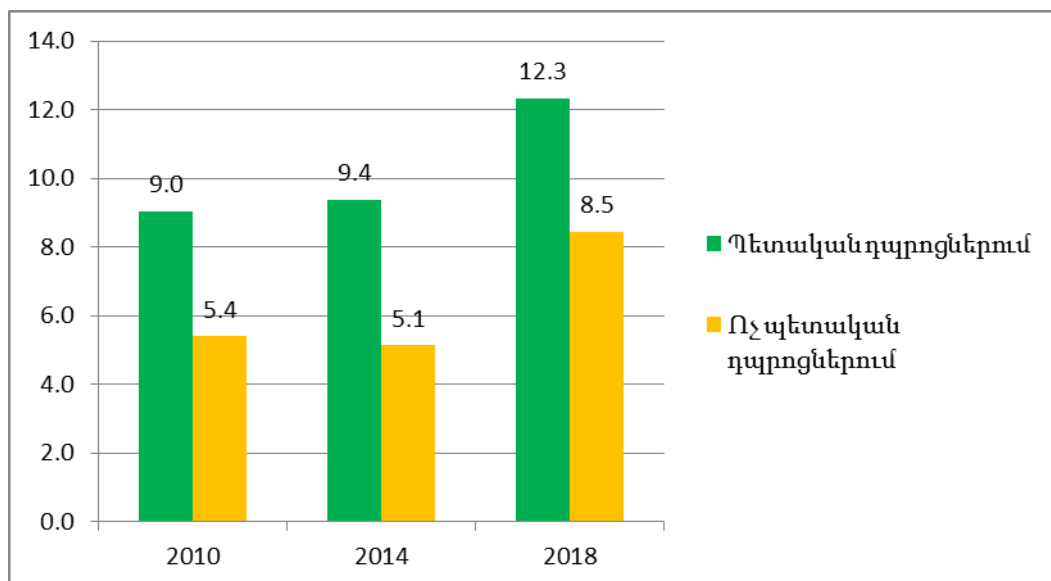

մակարդակից պակաս է մոտ 10 հազարով: Նույն ժամանակահատվածում ավելացել է աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցությունը: Ներկայումս այն կազմում է 12.2 (գծանկար 17):

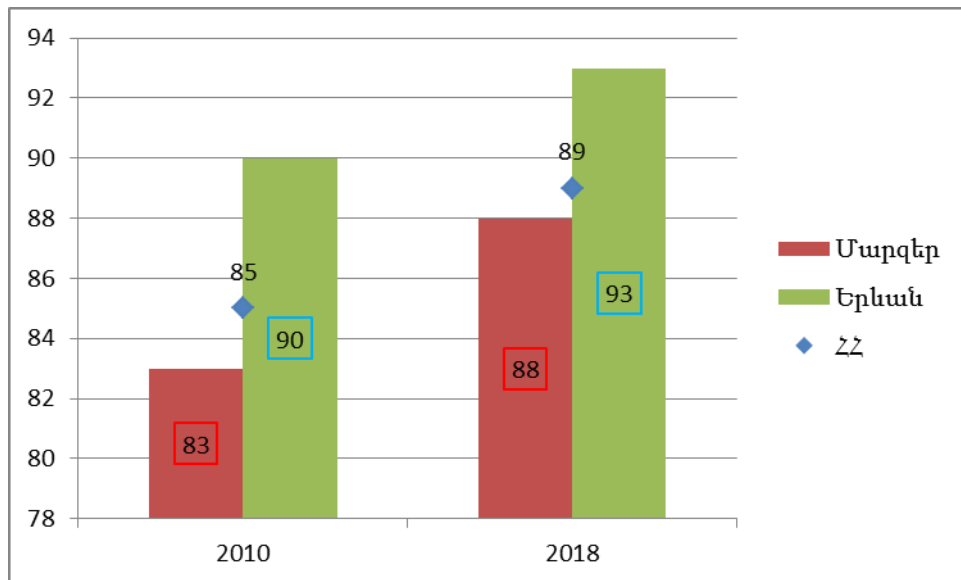
Գծանկար 17. Ուսուցիչների թվաքանակը

Ոչ պետական դպրոցներում աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցությունը ևս ավելացել է, սակայն պետական դպրոցների համեմատությամբ շատ ավելի ցածր մակարդակի վրա է (գծանկար 18):

Գծանկար 18. Աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցությունը

Ուսուցիչների գեներային կառուցվածքում առկա է խիստ անհավասարակշռվածություն: Կանանց տեսակարար կշիռը 89% է: Ընդ որում, Երևանում այն ավելի բարձր է՝ 93%: Ավելին, այս անհավասարակշռվածությունը դիտարկվող ժամանակահատվածում խորացման միտում է ցուցաբերում (գծանկար 19):

Գծանկար 19. Կանանց տեսակարար կշիռը ուսուցիչների ընդհանուր թվաքանակում

Ուսուցիչների շուրջ 78%-ը աշխատում է մեկ դրույքից պակաս բեռնվածությամբ (2010թ-ին՝ 80%-ը): Պետք է արձանագրել, որ ուսուցիչների թվի կրճատումը ուսուցիչների անհատական բեռնվածության կառուցվածքի էական փոփոխության չէն հանգեցրել (աղյուսակ 2):

Աղյուսակ 2. ՀՀ հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների թվաքանակն ըստ դրույքի, տոկոսներով ընդհանուրի նկատմամբ

Դրույքը	2010	2014	2018
մինչև 0,5	17	18	16
0,51-0,75	27	28	25
0,76-1,00	36	35	37
1,01-1,25	14	14	16
1,26-1,50	4	5	5
1,5-ից ավելի	0	1	1

Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների գերակշիռ մասը (ավելի քան 80%-ը) վերապատրաստվել է, ընդ որում՝ վերապատրաստումների առավելագույն ինտենսիվությունը բաժին է ընկել վերջին 5 տարիներին (աղյուսակ 3): Միջին

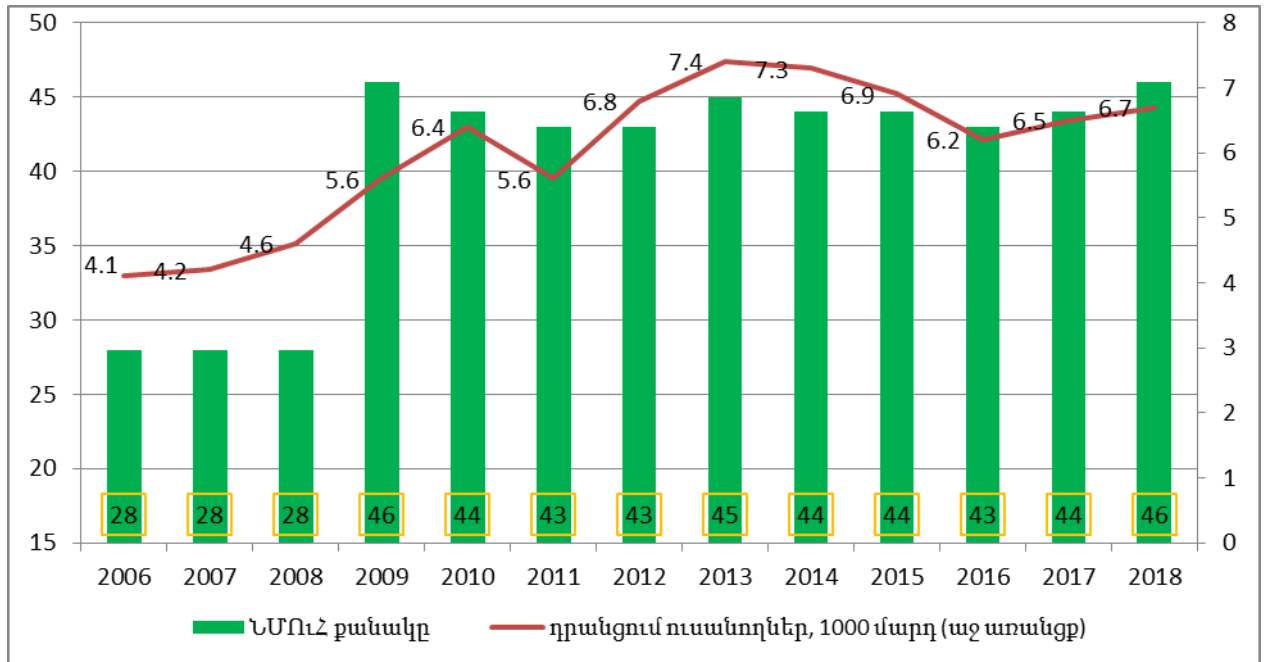
հաշվով, տարեկան վերապատրաստումներն ընդգրկում են ուսուցիչների ընդհանուր թվաքանակի 18-20%-ը:

Աղյուսակ 3. Ուսուցիչների վերապատրաստումը (հազ. մարդ)

	2012	2014	2016	2018
Վերապատրաստված ուսուցիչների թվաքանակը	27,9	29,5	31,7	25,2
վերջին 5 տարում վերապատրաստված ուսուցիչների թվաքանակը	24,2	26,4	28,7	23,1
Նախորդ ուսումնական տարում վերապատրաստված ուսուցիչների թվաքանակը	7,6	6,8	5,7	5,7

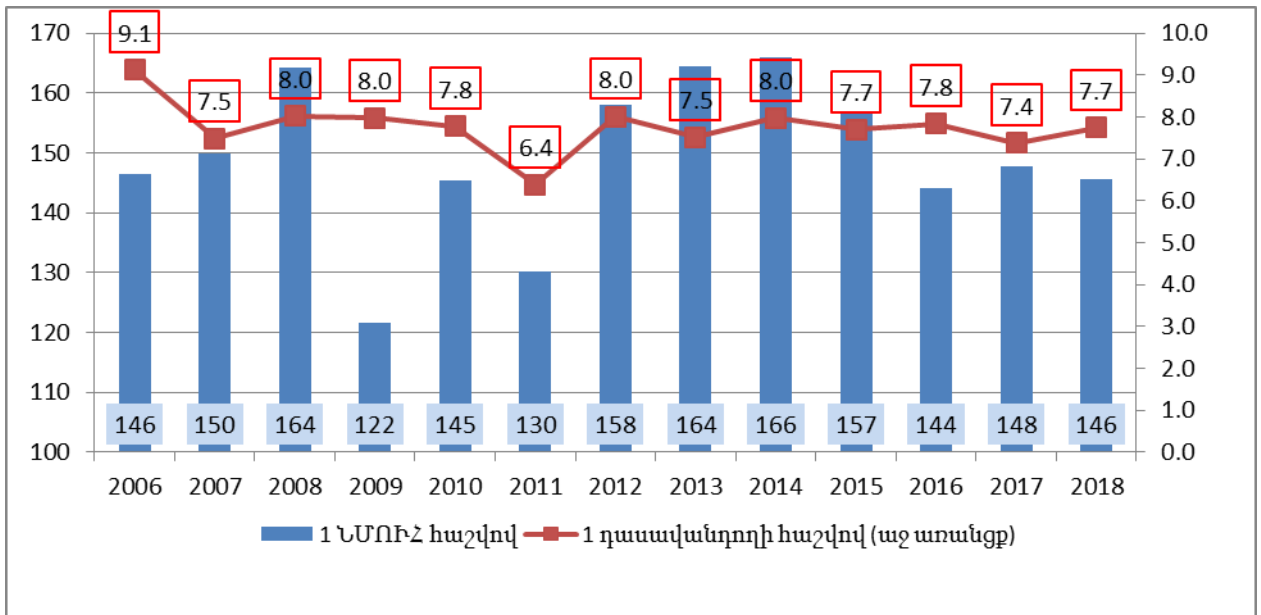
2.3. ՆՄՈՒՅ

Վերջին 10 տարիներին, դրանց նախորդող ժամանակահատվածի համեմատ, ՆՄՈՒՅ քանակի էական փոփոխություններ չեն արձանագրվել, սակայն ուսանողների թիվն ավելացնել է 15-20 տոկոսով (գծանկար 20):

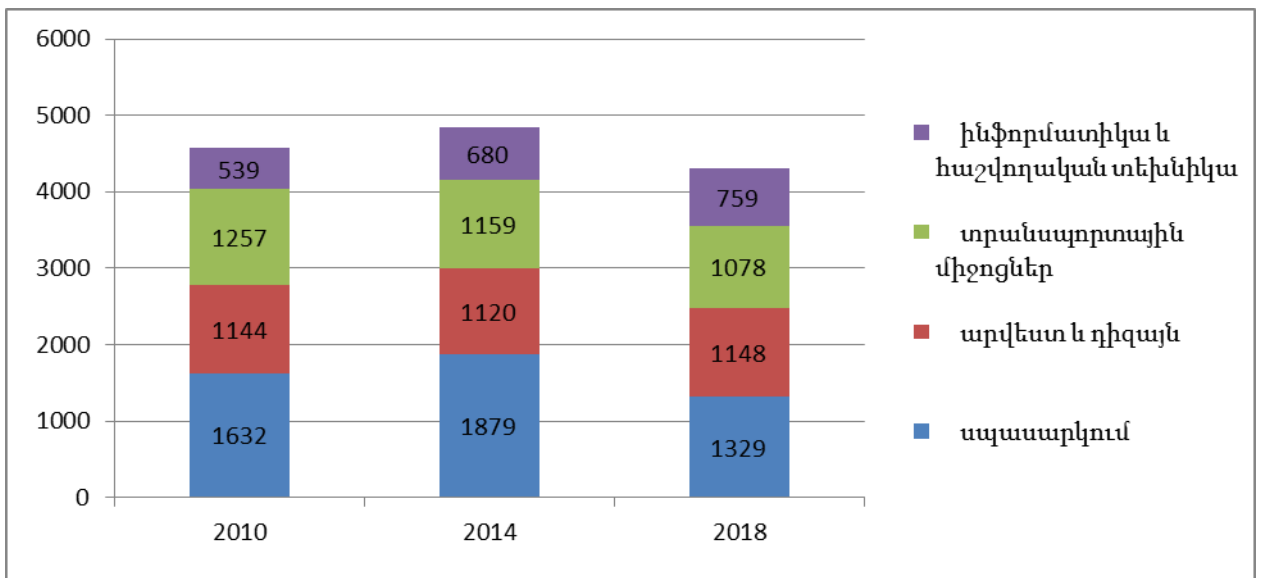
Գծանկար 20. ՆՄՈՒՅ-ների քանակը և ուսանողների թվի դինամիկան

Որպես վերը նկարագրված միտումների արտացոլում, վերջին 10 տարիների ընթացքում ավելացնել է նաև 1 ՆՄՈՒՅ-ի հաշվով ուսանողների թիվը (122-ից հասել է 146-ի): Մյուս կողմից, 1 դասավանդողի հաշվով սովորողների թվի որոշակի նվազում է արձանագրվել (գծանկար 21):

Գծանկար 21. ՆՄՈՒՇ սովորողների հարաբերական ցուցանիշների դինամիկան

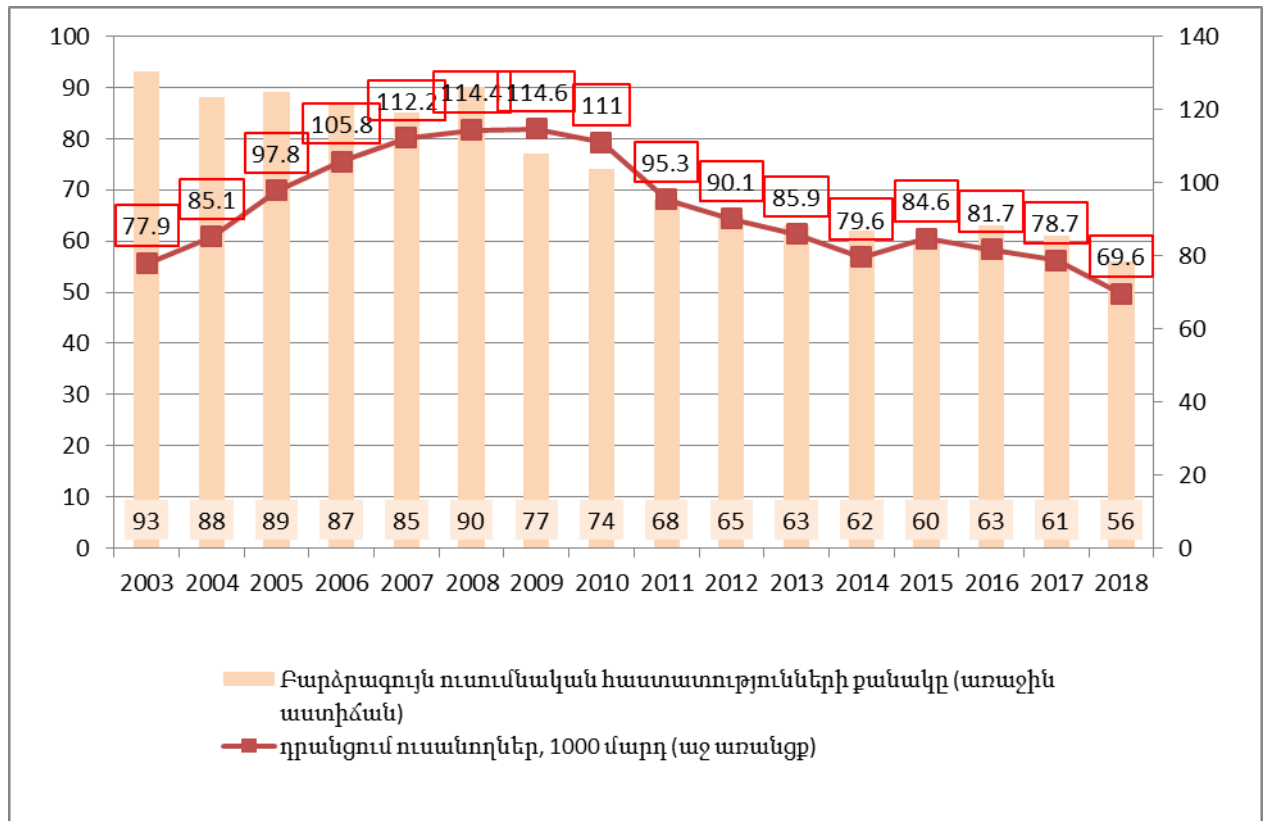
ՆՄՈՒՇ ուսանողների մասնագիտական նախասիրությունները ևս էական փոփոխությունների չեն ենթարկվել: Առավել նախընտրելի մասնագիտությունների խումբը սպասարկումն է, որտեղ ուսանողների թվի որոշակի նվազմամբ հանդերձ, այն դեռևս չի կորցրել առաջատարի իր կարգավիճակը (գծանկար 22): Առաջատար քառյակը եզրափակում է ինֆորմատիկա և հաշվողական տեխնիկա մասնագիտությունների խումբը, որի նախապատվելիությունը, ի տարբերություն նախորդների, տարեցտարի նույնիսկ աճում է:

Գծանկար 22. ՆՄՈՒՇ ուսանողների թվաքանակն ըստ հիմնական մասնագիտությունների խմբերի

2.4. ԲՈՒՅ

Վերջին տարիներին կրճատվում է նաև ինչպես բուհերի, այնպես էլ դրանցում սովորողների թվաքանակը (գծ. 23):

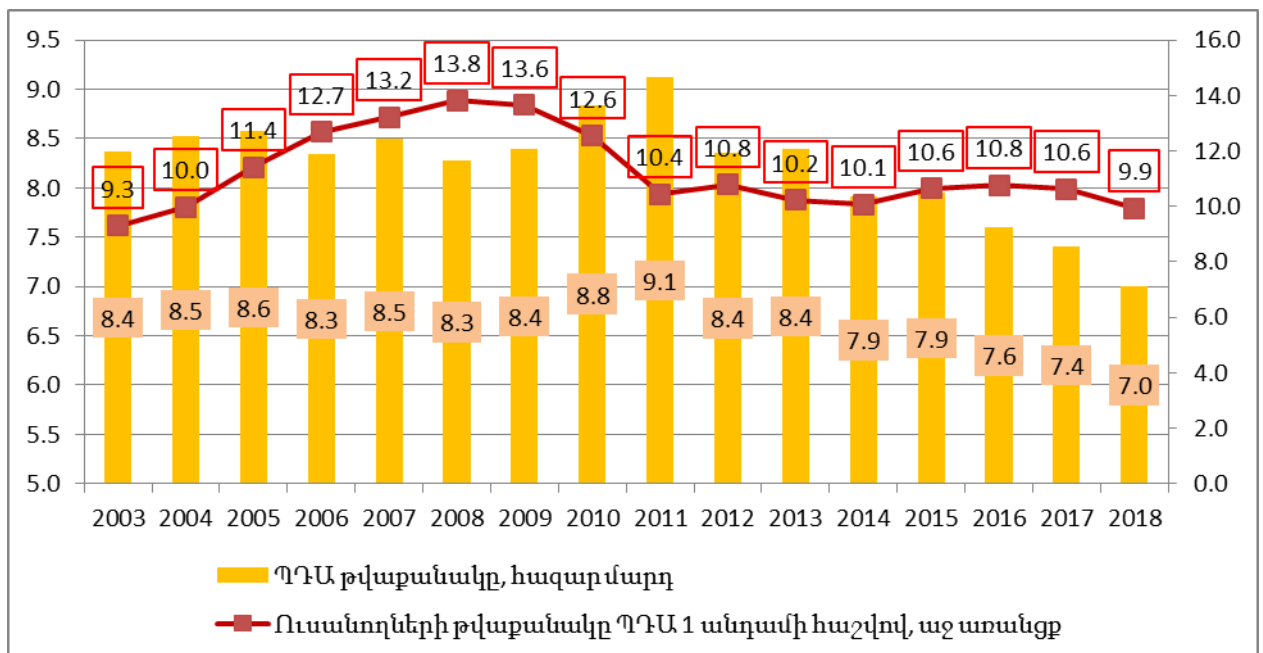
Գծանկար 23. Բուհերի քանակը և սովորողների թիվը

Ուսանողների 15%-ը կամ ավելի քան 10 հազար ուսանող սովորում է գործարարություն և վարչարարություն մասնագիտությունների խմբում: Առավել նախընտրելի մասնագիտությունների եռյակը լրացնում են սոցիալական և վարքաբանական գիտություններն ու կրթությունը (աղյուսակ 4): Բնագիտական մասնագիտությունները նախընտրելիության առումով նկատելիորեն զիջում են նշվածներին, չնայած՝ վերջին տարիներին նկատելի է ուսանողների գերակայությունների որոշակի տեղաշարժի միտումը՝ հոգուտ բնագիտական և տեխնիկական մասնագիտությունները:

Աղյուսակ 4. Ուսանողների թվաքանակն ըստ մասնագիտությունների խմբերի

Մասնագիտությունների խմբերը	Ուսանողների թիվը 2018/19 ուստարում, հազար մարդ	Ընդունվածների թիվը 2018/19 ուստարում
գործարարություն և վարչարարություն	10,1	943
սոցիալական և վարքաբանական գիտություններ	7,4	822
կրթություն	7,2	745
առողջապահություն	6,2	774
բանասիրական գիտություններ	5,8	647
իրավունք	5,2	859
արվեստ	3,6	699
ճարտարագիտություն	3	519
հումանիտար գիտություններ	2,9	347
մաթեմատիկա և վիճակագրություն	2,6	459
արդյունաբերություն և տեխնոլոգիա	1,9	416
անհատական ծառայություններ	1,6	322

Բարձրագույն կրթության համակարգում ընթացող օպտիմալացումը անդրահաշվում է նաև պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմի կրճատման վրա, ինչն առավել ակնառու դրսևորում է ստացել հատկապես 2015թ-ից սկսած (գծ. 24): Կրոյունքում ներկայումս ՊԴԱ թվաքանակը շուրջ 7000 է, իսկ ՊԴԱ 1 անդամի հաշվով ուսանողների թվաքանակը, 2004-ից ի վեր առաջին անգամ, պակաս է 10-ից:

Գծանկար 24. Պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմի թվաքանակի դինամիկան

Ամփոփում

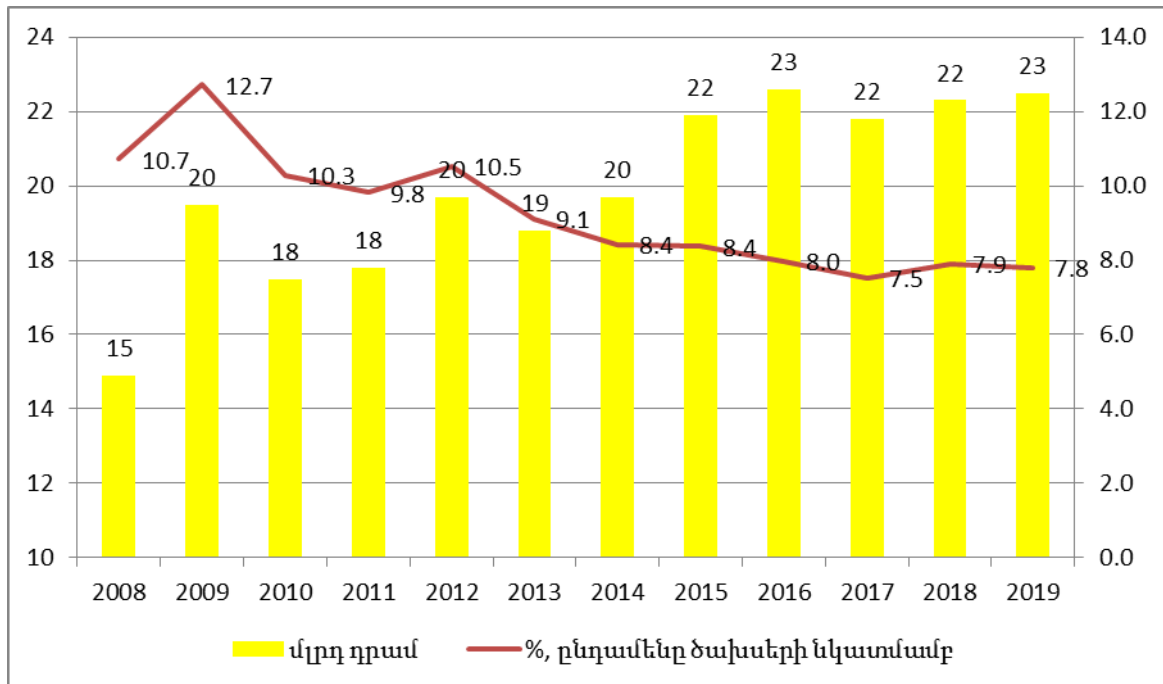
- Կրթության ոլորտում մեծ է ծառայությունների մատուցման տարածքային անհամաչափության աստիճանը:

- ՆԴՅ-ների թվի և դրանցում երեխաների թվաքանակի ավելացման համապատկերում ՆԴՅ-ներում ընդգրկվածության հարաբերական մակարդակը շարունակում է մնալ ցածր:
- Նախադպրոցական կրթության ցուցանիշների հետագա բարելավումը հնարավոր կլինի ռեսուրսային նոր ներարկումների պայմաններում: Թերբեռնված ռեսուրսների ժամանակաշրջանը մոտենում է իր տրամաբանական ավարտին:
- Վերջին մեկուկես տասնամյակում զգալիորեն կրճատվել է հանրակրթական դպրոցների թիվը, նվազել են դրանցում սովորողները: Ոչ պետական դպրոցներում սովորողների թիվը կայուն տեմպով աճում է:
- Հանրակրթական դպրոցների շենքային պայմանները արմատական բարելավման կարիք ունեն և կրթական գործընթացի արդյունավետ կազմակերպման առումով զգալի ռիսկեր են պարունակում:
- Մարզերում հիմնական կրթությամբ շրջանավարտների ավելի մեծ մասնաբաժինն է ուսումը շարունակում ավագ դպրոցում, քան երևանյան դպրոցների շրջանավարտները: Մյուս կողմից, վերջիններն ավելի ակտիվ են միջին կամ նախնական մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ընտրության հարցում:
- Ուսուցիչների թվի առաջանցիկ կրճատմամբ պայմանավորված աճել է աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցությունը: Ոչ պետական դպրոցներում այս ցուցանիշը զգալիորեն ցածր է, քան պետական դպրոցներում:
- Ուսուցիչների գենդերային կառուցվածքում առկա է խիստ անհավասարակշռվածություն: Ուսուցիչների ճնշող մեծամասնությունը կանայք են (Երևանում՝ 93%-ը, ՀՀ միջինը՝ 89%)
- Ուսուցիչների գերակշիռ մասն աշխատում է մեկ դրույքից պակաս բեռնվածությամբ: Ուսուցիչների թվի կրճատումը ուսուցիչների անհատական բեռնվածության կառուցվածքի էական փոփոխության չեն հանգեցրել:
- Բարձրագույն կրթության ոլորտում արդյունավետության բարձրացման խնդրի լուծումն օրակարգային անհրաժեշտություն է դարձել: Ոլորտում տեղի ունեցող բարեփոխումների տեմպը դեռևս բավարար չէ մասնագիտական կրթության մրցունակության բարձրացման մասին վստահաբար խոսելու համար:

3. Կրթության և գիտության ֆինանսավորումը ըստ ծրագրերի և միջոցառումների

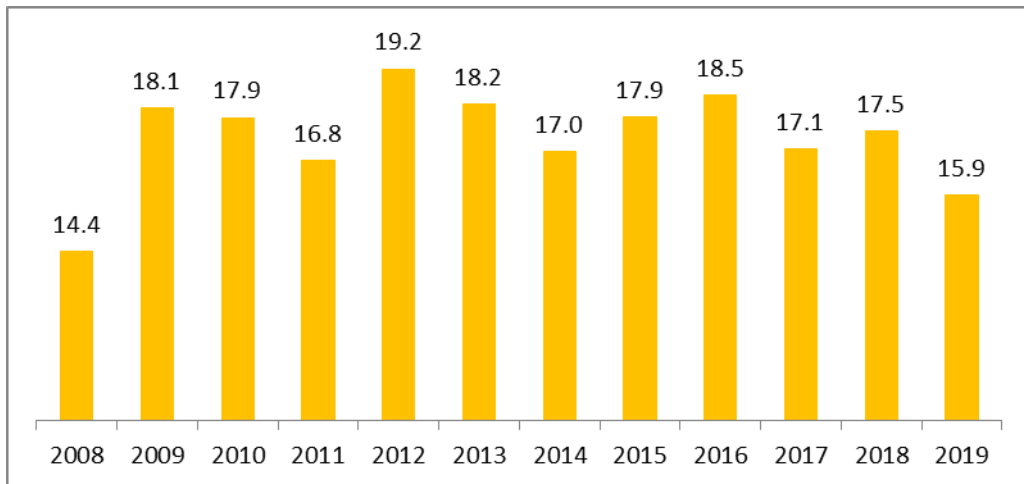
2019թ. առաջին եռամսյակում կրթության ոլորտի բյուջետային ծախսերը կազմել են շուրջ 23 մլրդ դրամ կամ բյուջետային ընդամենը ծախսերի 7.8%-ը (գծանկար 25): Վերջին 5 տարիների ընթացքում կրթության ոլորտի առաջին եռամսյակի ծախսերը բացարձակ մեծությամբ մնացել են գրեթե անփոփոխ:

Գծանկար 25. Կրթության բյուջետային ֆինանսավորումը առաջին եռամսյակում, ըստ տարիների²

2019թ. առաջին եռամսյակում կրթության ոլորտի ծախսերի հարաբերակցությունը տարեկան նախատեսված ծախսերի նկատմամբ նվազագույնն է՝ 2009թ.-ից ի վեր (գծանկար 26): Դա պայմանավորված է մի շարք միջոցառումների նպատակահարմարության վերանայման նախաձեռնություններով, ինչպես նաև՝ առանձին միջոցառումների կենսագործման պլանային ժամանակացույցի փոփոխություններով:

² Տվյալների աղբյուրը՝ ՀՀ ֆինանսների նախարարություն:

Գծանկար 26. Կրթության ոլորտում եռամսյակային բյուջետային ծախսերի մասնաբաժինը տարեկան ծախսերի կառուցվածքում, տոկոսներով

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության պատասխանատվությամբ 2019թ. առաջին եռամսյակում իրականացվել են 9 ծրագրեր, որոնց շրջանակներում օգտագործվել է 23.5 մլրդ դրամ՝ ապահովելով ծրագրված ցուցանիշի 93.5%-ը:

3.1. Նախնական մասնագիտական և միջին մասնագիտական կրթության ծրագիր

Ծրագրի նպատակը աշխատաշուկայի արդի պահանջներին համապատասխան նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության որակավորում ունեցող մասնագետների պատրաստումն է, կրթության մատչելիության ապահովումը: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված են թվով 6 միջոցառումները (նկարագրությունը բերված է աղյուսակ 3.1-ում): 2019թ. առաջին եռամսյակում սույն ծրագրին տրամադրվել է 1.8 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 98.1% կատարողական:

Ծրագրի ծախսերում ամենամեծ տեսակարար կշիռն ունեն միջին մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրման միջոցառման ծախսերը (ծրագրով նախատեսված ընդամենը ծախսերի 70%-ը)՝ 1.3 մլրդ դրամ:

Աղյուսակ 1. Նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության ծրագիր, մլն դրամներով

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկատմամբ	Կատարման %, Եռամսյակայի և պլանի նկատմամբ
1	ՆՄԿՈՒ հաստատություններում համապատասխան մասնագետով համալրված մասնագիտական կողմնորոշման և կարիերայի ուղղորդման կենտրոնների ստեղծում	92,3	18,5	18,5	20,0	100,0
2	Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ	342,2	57,0	57,0	16,7	100,0
3	Միջին մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ	713,1	118,9	118,9	16,7	100,0
4	Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում	1943,9	340,2	340,2	17,5	100,0
5	Միջին մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում	7158,2	1288,8	1287,5	18,0	99,9
6	Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում	1435,8	34,5	0,0	0,0	0,0
Ընդամենը, ըստ ծրագրի բոլոր միջոցառումների		11685,4	1857,8	1822,0	15,6	98,1

Եռամսյակային պլանից փաստացի ծախսերի շեղումը հիմնականում պայմանավորված է նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավման համար նախատեսված 34.5 մլն դրամ միջոցները չօգտագործելու հանգամանքով, քանի որ ք.Վանաձորի պետական գյուղատնտեսական քոլեջի վերակառուցման աշխատանքների ներկայացված կատարողականը հաշվետու եռամսյակում դեռ չէր ֆինանսավորվել:

Արդյունքի չափորոշիչները

Աղյուսակ 3.1.1-ում ներկայացված են ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները՝ ըստ միջոցառումների:

Աղյուսակ 3.1.1. Նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները՝ ըստ միջոցառումների

Միջոցառումը	Արդյունքի չափորոշիչները	
1. ՆՄԿՈՒ հաստատություններում համապատասխան մասնագետով համալրված մասնագիտական կողմնորոշման և կարիերայի ուղղորդման կենտրոնների ստեղծում	1.1	Մասնագիտական կողմնորոշման և կարիերայի ուղղորդման կենտրոններ ունեցող ՆՄԿՈՒ հաստատությունների թիվ, հատ
	1.2	Մասնագիտական կողմնորոշման և կարիերայի ուղղորդման կենտրոններում աշխատակազմի միջին թվաքանակ, մարդ
	1.3	Մասնագիտական կողմնորոշման և կարիերայի ուղղորդման կենտրոնների պատասխանատուների պաշտոնի անձնագրերի թիվ, հատ (ըստ ՆՄԿՈՒ ուսումնական հաստատությունների)
	1.4	Մասնագիտական կողմնորոշման և կարիերայի ուղղորդման կենտրոնի տարեկան աշխատանքային ծրագրերի թիվ, հատ (ըստ ՆՄԿՈՒ ուսումնական հաստատությունների)
	1.5	Կարիերայի կենտրոնների ծառայություններից օգտված ուսանողների թիվը, մարդ
2. Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ	2.1	Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթական ծրագիր իրականացնող պետական ուսումնական հաստատությունների թիվ, հատ
	2.2	Կրթաթոշակ ստացող ուսանողների թիվ, մարդ
3. Միջին մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ	3.1	Միջին մասնագիտական կրթական ծրագիր իրականացնող պետական ուսումնական հաստատությունների թիվ, հատ
	3.2	Կրթաթոշակ ստացող ուսանողների թիվ, մարդ
4. Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում	4.1	Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթական ծրագիր իրականացնող պետական ուսումնական հաստատությունների թիվ, հատ
	4.2	Ուսանողական նպաստ ստացող ուսանողների թիվ, մարդ
5. Միջին մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում	5.1	Միջին մասնագիտական կրթական ծրագիր իրականացնող պետական ուսումնական հաստատությունների թիվ, հատ
	5.2	Ուսանողական նպաստ ստացող ուսանողների թիվը, մարդ
6. Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում	6.1	Կազմակերպությունների թիվը, որտեղ կատարվում են ներդրումները, հատ/Ստեփանավանի պետական գյուղատնտեսական և Հայաստանի ազգային Ագրարային համալսարանի Վանաձորի մասնաճյուղի քոլեջներ/
	6.2	Աշխատանքների ավարտվածության աստիճանը, %

Նկատառումներ արդյունքի չափորոշիչների առնչությամբ

- ծրագրի յուրաքանչյուր միջոցառման համար սահմանված է առնվազն երկու արդյունքի չափորոշիչ,
- արդյունքի չափորոշիչները արտացոլում են միջոցառման իրականացման քանակական ասպեկտը, իսկ որակական բաղադրիչը դրանց դիտակետից դուրս է մտում,
- ծրագրի ընդհանուր ծախսերի կառուցվածքում ամենամեծ տեսակարար կշիռ ունեցող միջոցառումների՝ ուսանողական նպաստների տրամադրման, արդյունքի չափորոշիչները երկուսն են՝ համապատասխան ծրագիրն իրականացնող ուսումնական հաստատությունների թիվը և շահառուների (կրթաթոշակ կամ նպաստ ստացող ուսանողների) թիվը: Այս երկու ցուցանիշները ընդգծված քանակական բնույթ ունեն, չեն արտացոլում ծրագրի հիմնական նպատակն ու թիրախները: Մասնավորապես՝ համապատասխան որակավորում ունեցող մասնագետների պատրաստման նպատակադրումը արդյունքի չափորոշիչները ծածկում են միայն քանակի և ոչ՝ այդ մասնագետների որակին ներկայացվելիք սահմանային պահանջների մասով:

3.2. Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության ծրագիր

Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված ֆինանսավորումը 2019թ. առաջին եռամսյակի համար կազմել է 1.97 մլրդ դրամ, փաստացի կատարվել է 1.92 մլրդ դրամի ծախս կամ նախատեսվածից 50 մլն դրամով պակաս (կատարողականը՝ 97.6%):

Ծրագրի ծախսերում նախատեսված են թվով 10 միջոցառումներ (աղյուսակ 3.2), որոնցից ամենամեծ տեսակարար կշիռն ունեն բարձրագույն մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրման ծախսերը, որոնք կատարվել են նախատեսված ծավալով և կազմել են ավելի քան 1.6 մլրդ դրամ: Ծրագրի երեք ամենախոշոր միջոցառումներին (ուսանողական նպաստներ և կրթաթոշակ) բաժին է ընկնում ծրագրի ընդհանուր ֆինանսավորման ավելի քան 95%-ը:

Աղյուսակ 3.2. Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության ծրագիր

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման տարեկան պլանի նկատմամբ %	Կատարման եռամսյակային պլանի նկատմամբ %
1	Ակադեմիական փոխճանաչման և շարժունության ծառայություններ	47,3	8,5	0,0	0,0	0,0
2	Բարձրագույն մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ	878,2	146,4	130,6	14,9	89,2
3	Չետրուհական մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ բուհական հաստատություններում	237,5	39,6	39,3	16,6	99,3
4	Ասպիրանտական և դոկտորանտական կրթաթոշակներ	28,5	5,7	3,8	13,3	66,5
5	Բարձրագույն մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում	8312,2	1611,3	1611,0	19,4	100,0
6	Չետրուհական մասնագիտական կրթության գծով նպաստների տրամադրում բուհական հաստատություններում	626,7	118,0	117,6	18,8	99,6
7	Չետրուհական մասնագիտական կրթության գծով նպաստների տրամադրում գիտակրթական հաստատություններում	41,4	8,3	6,4	15,6	77,9
8	Երևանում բարձրագույն կրթության հասանելիության ապահովում մարզաբնակ ուսանողներին	30,1	7,5	7,5	25,0	100,0
9	Ուսումնական վարկերի տոկոսավճարների մասնակի փոխհատուցում	54,5	10,9	9,2	16,8	83,9
10	Աջակցություն արտասահմանում սովորող ուսանողներին	94,6	15,8	0,0	0,0	0,0
Ընդամենը, ըստ ծրագրի բոլոր միջոցառումների		10351,0	1972,1	1925,5	18,6	97,6

Եռամսյակային պլանից շեղումը կազմել է 47 մլն դրամ, ինչը հիմնականում պայմանավորված է բարձրագույն մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակի ծախսերի 89.2% կատարողականով: Շեղումն առաջացել է այն պատճառով, որ ԱԴՅ երկրներում սովորող ուսանողների կրթաթոշակների վճարումների մի մասն իրականացվել է ապրիլ ամսին: Բացի այդ, ծրագրում ընդգրկված՝ արտասահմանում սովորող ուսանողներին աջակցության ու ակադեմիական փոխճանաչման և շարժունության ծառայությունների համար

Նախատեսված միջոցները՝ համապատասխանաբար 15.8 մլն դրամի և 8.5 մլն դրամի չափով, չեն օգտագործվել:

Արդյունքի չափորոշիչները

Ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները՝ ըստ համապատասխան միջոցառումների, բերված են աղյուսակ 3.2.1-ում:

Աղյուսակ 3.2.1. Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները

Միջոցառումը		Արդյունքի չափորոշիչը
1. Ակադեմիական փոխճանաչման և շարժունության ծառայություններ	1.1.	Խորհրդատվության տրամադրում/խորհրդատվական տեղեկանք, հատ
2. Բարձրագույն մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ	2.1.	Կրթաթոշակ ստացող ուսանողների միջին տարեկան թիվ, մարդ
3. Հետբուհական մասնագիտական կրթություն ստացող ուսանողների կրթաթոշակ բուհական հաստատություններում	3.1.	Կրթաթոշակ ստացող ուսանողների թիվ, մարդ
4. Ասպիրանտական և դոկտորանտական կրթաթոշակներ	4.1.	Կրթաթոշակ ստացող ուսանողների թիվ, մարդ
5. Բարձրագույն մասնագիտական կրթության գծով ուսանողական նպաստների տրամադրում	5.1.	Ուսանողական նպաստներ ստացող միջին տարեկան թիվ, մարդ
6. Հետբուհական մասնագիտական կրթության գծով նպաստների տրամադրում բուհական հաստատություններում	6.1.	Ուսանողական նպաստներ ստացող միջին տարեկան թիվ, մարդ
7. Հետբուհական մասնագիտական կրթության գծով նպաստների տրամադրում գիտակրթական հաստատություններում	7.1.	Ուսանողների միջին տարեկան թիվ, մարդ
8. Երևանում բարձրագույն կրթության հասանելիության ապահովում մարզաբնակ ուսանողներին	8.1	Ուսանողների թիվ, մարդ
9. Ուսումնական վարկերի տոկոսավճարների մասնակի փոխհատուցում	9.1	Ուսանողների միջին տարեկան թիվ, մարդ
	9.2	Աջակցություն արտասահմանում սովորող ուսանողներին

Նկատառումներ արդյունքի չափորոշիչների առնչությամբ

- արդյունքի չափորոշիչները նկարագրում են միջոցառումների քանակական ասպեկտը,
- բոլոր միջոցառումների գծով սահմանված ընդհանուր թվով 10 արդյունքի չափորոշիչներից մեծ մասը վերաբերում է համապատասխան շահառուների՝ ուսանողների թվին
- չափորոշիչները չեն նկարագրում միջոցառումների իրագործման վերջնական արդյունքները (outcomes), այլ կարող են դիտարկվել որպես միջանկյալ կամ տեխնիկական արդյունքի (outputs) նկարագրեր:

3.3. Կրթության և գիտության բնագավառի պետական քաղաքականության մշակում, ծրագրերի համակարգում և մոնիտորինգ ծրագիր

Ծրագրի շրջանակներում 4 միջոցառումները հաշվետու եռամսյակում ֆինանսավորվել են 131.8 մլն դրամի չափով, ինչը կազմել է պլանայինի 78.6%: Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է առաջին երկու միջոցառումների (տես՝ աղյուսակ 3.3) իրականացման ընթացքում ներքին գործուղումներից և պարզևատրումներից արված տևտեսումներով:

Աղյուսակ 3.3. Կրթության և գիտության բնագավառի պետական քաղաքականության մշակում, ծրագրերի համակարգում և մոնիտորինգ ծրագիր

#	Միջոցառումը	Տարեկան դրամ	Եռամսյակի դրամ	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկատմամբ	Կատարման %, եռամսյակային պլանի նկատմամբ
1	Կրթության և գիտության բնագավառի պետական քաղաքականության մշակման, ծրագրերի համակարգման և մոնիտորինգի ծառայություններ	796,6	149,3	116,7	14,7	78,2
2	Լեզվի բնագավառում պետական քաղաքականության մշակման և իրականացման ծառայություններ	91,2	17,4	14,2	15,6	81,5
3	Արտասահմանյան պաշտոնական գործուղումներ	0,9	0,9	0,9	100,0	100,0
4	ՀՀ պետական կառավարման մարմինների կողմից դիմումներ, հայցադիմումներ, դատարանի վճիռների և որոշումների դեմ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքներ ներկայացնելիս՝ «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված վճարումներ	0,1	0,1	0,1	100,0	100,0

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկատմամբ	Կատարման %, եռամսյակայի ն պլանի նկատմամբ
	Ընդամենը, ըստ ծրագրի բոլոր միջոցառումների	888,7	167,7	131,8	14,8	78,6

Արդյունքի չափորոշիչները

Ծրագրի հիմնական միջոցառումների համար արդյունքի չափորոշիչներ սահմանված չեն:

3.4. Հանրակրթության ծրագիր

Ծրագրի շրջանակներում 2019թ. առաջին եռամսյակում օգտագործվել է 16.1 մլրդ դրամ՝ ապահովելով 96.8% կատարողական:

Ծրագրում ընդգրկված են 26 միջոցառումներ: Ծրագրի ծախսերում ամենամեծ տեսակարար կշիռն ունեն ունեն տարրական, հիմնական և միջնակարգ ընդհանուր հանրակրթության ծախսերը, որոնց հանրագումարը կազմել է 14.9 մլրդ դրամ կամ ծրագրով նախատեսված ընդհանուր ծախսերի 90%-ը (աղյուսակ 3.4):

Աղյուսակ 3.4. Հանրակրթության ծրագիր

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկատմամբ	Կատարման %, եռամսյակային պլանի նկատմամբ
1	Տարրական ընդհանուր հանրակրթություն	26213,3	4928,1	4891,3	18,7	99,3
2	Հիմնական ընդհանուր հանրակրթություն	37339,9	7019,9	6697,5	17,9	95,4
3	Միջնակարգ ընդհանուր հանրակրթություն	15570,4	2939,1	2897,0	18,6	98,6
4	Տարրական հատուկ հանրակրթություն	472,2	138,5	136,3	28,9	98,4
5	Հիմնական հատուկ հանրակրթություն	740,8	223,4	220,1	29,7	98,5
6	Միջնակարգ հատուկ հանրակրթություն	435,0	175,2	171,1	39,3	97,6
7	Ներառական կրթություն տարրական դպրոցում	420,0	73,5	71,5	17,0	97,3
8	Ներառական կրթություն միջին դպրոցում	582,6	102,0	92,6	15,9	90,9

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկատմամբ	Կատարման %, եռամսյակային պլանի նկատմամբ
9	Ներառական կրթություն ավագ դպրոցում	63,9	11,2	10,9	17,0	97,2
10	Տարրական մասնագիտացված հանրակրթություն	302,7	55,4	55,4	18,3	100,0
11	Հիմնական մասնագիտացված հանրակրթություն	1210,1	221,4	221,4	18,3	100,0
12	Միջնակարգ մասնագիտացված հանրակրթություն	1886,7	407,4	330,0	17,5	81,0
13	Նախադպրոցական կրթություն	843,7	160,3	156,5	18,5	97,6
14	Նորարարական մանկավարժական ծրագրերի իրականացում հանրակրթությունում	117,0	21,2	21,2	18,1	100,0
15	Դպրոցականների օլիմպիադաների անցկացում	60,2	30,0	30,0	49,9	100,0
16	Կրթական հաստատությունների աշակերտներին դասագրքերով և ուսումնական գրականությամբ ապահովում	1077,9	0,0	0,0	0,0	0,0
17	Կրթական հաստատություններին ուսումնամեթոդական նյութերով ապահովում	256,1	0,0	0,0	0,0	0,0
18	Դպրոցներում STEM կրթության և ռոբոտատեխնիկայի զարգացման իրականացում	352,2	63,4	63,4	18,0	100,0
19	«Ազգային երգ ու պար» առարկայի ներդրում հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում	7,8	0,0	0,0	0,0	0,0
20	Միջնակարգ հանրակրթություն երեկոյան դպրոցում (Շիրակի մարզ)	15,3	2,9	2,9	18,8	100,0
21	Փոխհատուցում ՀՀ հեռավոր, սահմանամերձ, լեռնային և բարձր լեռնային բնակավայրերի պետական հանրակրթական դպրոցների մանկավարժներին	45,1	0,0	0,0	0,0	0,0
22	Հանրակրթական դպրոցների մանկավարժներին և դպրոցահասակ երեխաներին տրևասպորտային ծախսերի փոխհատուցում	79,1	14,9	12,1	15,3	81,3
23	Սոցիալապես անապահով և սահմանամերձ ընտանիքների երեխաների դասագրքերի վարձավճարների փոխհատուցում	31,1	0,0	0,0	0,0	0,0
24	Ատեստավորման միջոցով որակավորում ստացած ուսուցիչներին հավելավճարների տրամադրում	334,9	53,6	25,4	7,6	47,4

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկատմամբ	Կատարման %, եռամսյակային պլանի նկատմամբ
25	Մասնագիտացված հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների երեխաների կրթաթոշակ հիմնական ընդհանուր կրթության մակարդակում	3,2	0,5	0,5	16,7	100,0
26	Մասնագիտացված հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների երեխաների կրթաթոշակ միջնակարգ ընդհանուր կրթության մակարդակում	18,0	3,0	3,0	16,7	100,0
Ընդամենը, ըստ ծրագրի բոլոր միջոցառումների		88479,5	16644,7	16109,9	18,2	96,8

Եռամսյակային պլանից փաստացի ծախսերի շեղումը կազմել է շուրջ 500 մլն դրամ, ինչը հիմնականում պայմանավորված է աշակերտների փաստացի և պլանային թվաքանակների տարբերություններով, ինչից ելնելով տարրական, հիմնական և միջնակարգ ընդհանուր հանրակրթության փաստացի ծախսերը պակաս են պլանայինից:

Ծրագրի շրջանակներում 527.5 մլն դրամն ուղղվել է տարրական, հիմնական և միջնակարգ հատուկ հանրակրթության, 175 մլն դրամը՝ տարրական, միջնակարգ և ավագ դպրոցներում ներառական կրթության, 606.8 մլն դրամը տարրական, հիմնական և միջնակարգ մասնագիտացված հանրակրթության ծախսերին, որոնք կատարվել են համապատասխանաբար 98.2%-ով, 93.8%-ով և 88.7%-ով:

Արդյունքի չափորոշիչները

Ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները՝ ըստ համապատասխան միջոցառումների, բերված են աղյուսակ 3.4.1-ում:

Աղյուսակ 4.1. Հանրակրթության ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները

Միջոցառումը	Արդյունքի չափորոշիչը	
1.Տարրական ընդհանուր հանրակրթություն	1.1	Տարրական ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների թիվը, մարդ
	1.2.	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
2. Հիմնական ընդհանուր հանրակրթություն	2.1	իմնական ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների թիվը, մարդ

Միջոցառումը	Արդյունքի չափորոշիչը	
	2.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
3. Միջնակարգ ընդհանուր հանրակրթություն	3.1	Միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների թիվը, մարդ
	3.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
4. Տարրական հատուկ հանրակրթություն	4.1	Սովորողների թիվ, մարդ
	4.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
5. Հիմնական հատուկ հանրակրթություն	5.1	Սովորողների թիվ, մարդ
	5.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
6. Միջնակարգ հատուկ հանրակրթություն	6.1	Սովորողների թիվ, մարդ
	6.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
7. Ներառական կրթություն տարրական դպրոցում	7.1	Սովորողների թիվ, մարդ
	7.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
8. Ներառական կրթություն միջին դպրոցում	8.1	Սովորողների թիվ, մարդ
	8.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
9. Ներառական կրթություն ավագ դպրոցում	9.1	Սովորողների թիվ, մարդ
	9.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
10. Տարրական մասնագիտացված հանրակրթություն	10.1	Սովորողների թիվ, մարդ
	10.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
11. Հիմնական մասնագիտացված հանրակրթություն	11.1	Սովորողների թիվ, մարդ
	11.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
12. Միջնակարգ մասնագիտացված հանրակրթություն	12.1	Սովորողների թիվ, մարդ
	12.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
13. Նախադպրոցական կրթություն	13.1	Ծառայությունը ստացող երեխաների թվաքանակը
14. Նորարարական մանկավարժական ծրագրերի իրականացում հանրակրթությունում	14.1	Սովորողների թիվը, մարդ
	14.2	Այլ դպրոցներում տեղայնացված ծրագրերի թիվը, հատ
15. Դպրոցականների օլիմպիադաների անցկացում	15.1	Հանրապետական առարկայական օլիմպիադաների թիվը, հատ
	15.2	Միջազգային առարկայական օլիմպիադաների թիվը, հատ
	15.3	Միջազգային առարկայական օլիմպիադաներում մեդալակիրների թիվը, մարդ
16. Կրթական հաստատությունների աշակերտներին դասագրքերով և ուսումնական գրականությամբ ապահովում	16.1	Տարրական դասարանների սովորողներին տրվող դասագրքերի և վարժությունների տետրերի թվաքանակ, հատ
17. Կրթական հաստատություններին ուսումնամեթոդական կյութերով ապահովում	17.1	Ավարտական փաստաթղթեր, հատ
	17.2	Դասամատյաններ, հատ
	17.3	Մեդալներ, հատ

Միջոցառումը	Արդյունքի չափորոշիչը	
	17.4	Մանկավարժական կրթական պարբերականներ, անվանում
	17.5	Գովասանագրեր, հատ
	17.6	Հավաստագրեր, հատ
	17.7	Ուսումնադիտողական պարագաներ, հատ
18. Դպրոցներում STEM կրթության և ռոբոտատեխնիկայի զարգացման իրականացում	18.1	Ռոբոտաշինության խմբակների թիվը, հատ
	18.2	Ինժեներական լաբորատորիաների թիվը, հատ
19. «Ազգային երգ ու պար» առարկայի ներդրում հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում	19.1	Վերապատրաստված ուսուցիչների թիվը, մարդ
20. Միջնակարգ հանրակրթություն երեկոյան դպրոցում (Շիրակի մարզ)	20.1	Ծառայությունը ստացող երեխաների թվաքանակը, մարդ
	20.2	Գիտելիքների ստուգման արդյունքում սովորողների միջին գնահատականը
21. Փոխհատուցում ՀՀ հեռավոր, սահմանամերձ, լեռնային և բարձր լեռնային բնակավայրերի պետական հանրակրթական դպրոցների մանկավարժներին	21.1	Շահառուների թիվը
22. Հանրակրթական դպրոցների մանկավարժներին և դպրոցահասակ երեխաներին տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցում	22.1.	Հանրակրթական դպրոցների թիվը, հատ
	22.2.	Տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցում ստացող դպրոցահասակ երեխաների թիվը, մարդ
	22.3	Տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցում ստացող մանկավարժների թիվը, մարդ
23. Սոցիալապես անապահով և սահմանամերձ ընտանիքների երեխաների դասագրքերի վարձավճարների փոխհատուցում	23.1	Սոցիալապես անապահով ընտանիքների երեխաների թիվը, մարդ
	23.2.	Սահմանամերձ համայնքների դպրոցների թիվը, հատ
	23.3	Սահմանամերձ համայնքների դպրոցների 5-12-րդ դասարանների սովորողների թիվը, մարդ
24. Ատեստավորման միջոցով որակավորում ստացած ուսուցիչներին հավելավճարների տրամադրում	24.1.	Որակավորման տարակարգ ստացած ուսուցիչների թիվը, մարդ
25. Մասնագիտացված հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների երեխաների կրթաթոշակ հիմնական ընդհանուր կրթության մակարդակում	25.1	Կրթաթոշակ տրամադրող դպրոցների թիվը, հատ
	25.2	Կրթաթոշակ ստացող սովորողների թիվը, մարդ
26. Մասնագիտացված հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների երեխաների կրթաթոշակ միջնակարգ ընդհանուր կրթության մակարդակում	26.1	Կրթաթոշակ տրամադրող դպրոցների թիվը, հատ
	26.2	Կրթաթոշակ ստացող սովորողների թիվը, մարդ

Դիտարկումներ արդյունքի չափորոշիչների առնչությամբ

- հանրակրթության ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները ընդգծված քանակական բնույթ ունեն, չեն արտացոլում հանրակրթության տարբեր մակարդակներում ստացվելիք արդյունքի առանձնահատկությունները,
- հանրակրթության տարբեր մակարդակներում միջոցառումների իրականացման արդյունքները գնահատվում են ընդամենը երկուական չափորոշիչներով, որոնք են՝ շահառուների կամ սովորողների թիվը և միջին գնահատականը: Եվ սա այն դեպքում, երբ այս միջոցառումներին բաժին է ընկնում ոչ միայն տվյալ ծրագրի, այլ ողջ կրթության ոլորտի բյուջետային ֆինանսավորման նշանակալի մասնաբաժինը,
- հանրակրթության տարբեր մակարդակներում ծախսերի արդյունքային չափորոշիչներից մեկը՝ սովորողների միջին գնահատականի սահմանային մեծությունը նույնն է կրթական բոլոր մակարդակների և տեսակների համար, մինչդեռ դրա պարզագույն տարբերակումը հնարավորություն կտա արտացոլել կրթական գործընթացի առանձնահատկությունները՝ հանրակրթության տարբեր մակարդակներում:

3.5. Արտադպրոցական դաստիարակության ծրագիր

Արտադպրոցական դաստիարակության ծրագրի ծախսերը 2019թ. առաջին եռամսյակում կազմել են 580.4 մլն դրամ՝ ապահովելով եռամսյակային ծրագրի 80.2%-ով կատարում:

Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ չեն օգտագործվել հասարակական կազմակերպությունների կողմից արտադպրոցական դաստիարակության իրականացման համար նախատեսված 127.1 մլն դրամ միջոցները՝ դրանք հասարակական կազմակերպությունների միջև բաշխելու վերաբերյալ ՀՀ կառավարության որոշումը մարտի վերջին ընդունվելու պատճառով: Ծրագրի ծախսերի հիմնական մասը՝ 564.9 մլն դրամը, ուղղվել է արտադպրոցական դաստիարակության ֆինանսավորմանը, որը կատարվել է 97.2%-ով (աղյուսակ 3.5):

Աղյուսակ 3.5. Արտադպրոցական դաստիարակության ծրագիր

#	Միջոցառումը	Տարեկան դրոշմ	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկատմամբ	Կատարման %, եռամսյակային պլանի նկատմամբ
1	Արտադպրոցական դաստիարակություն	2861,8	580,9	564,9	19,7	97,2
2	Մանկապատանեկան մարզական խաղերի անցկացում	9,3	0,0	0,0	0,0	0,0

#	Միջոցառումը	Տարեկան դրամ	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկատմամբ	Կատարման %, եռամսյակային պլանի նկատմամբ
3	Դպրոցականների հանրապետական սպարտակիադայի անցկացում	32,6	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Դպրոցականների ամառային հանգստի կազմակերպում	480,6	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Արտադպրոցական դաստիարակություն հասարակական կազմակերպությունների կողմից	626,3	127,1	0,0	0,0	0,0
6	Մարզիչ-մանկավարժների վերապատրաստման կազմակերպում	7,2	1,4	1,3	17,6	88,5
7	«Հակոբ Կոջոյան» կրթահամալիր» ՊՈԱԿ-ում արտադպրոցական դաստիարակության կազմակերպում	7,5	1,5	1,5	20,3	100,0
8	Գրադարանային ֆոնդի համալրում	44,4	0,0	0,0	0,0	0,0
9	Ուսումնամարզական գործընթացի իրականացում մարզադպրոցներում	62,6	12,7	12,7	20,3	100,0
	Ընդամենը, ըստ ծրագրի բոլոր միջոցառումների	4132,3	723,8	580,4	14,0	80,2

Արդյունքի չափորոշիչները

Ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները ամփոփ ներկայացված են աղյուսակ 3.5.1-ում:

Աղյուսակ 3.5.1. Արտադպրոցական դաստիարակության ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները

Միջոցառումը	Արդյունքի չափորոշիչը	
1. Արտադպրոցական դաստիարակություն	1.1.	Սաների թիվ, հատ
	1.2.	հաստատությունների թիվ, հատ
2. Մանկապատ. մարզական խաղերի անցկացում	2.1.	Միջոցառումների քանակը, հատ
	2.2.	Մասնակիցների թիվը, մարդ
3. Դպրոցականների հանրապետական սպարտակիադայի անցկացում	3.1.	Մարզաձևերի թիվ, հատ
	3.2.	Միջմարզային և հանրապետական փուլերի մասնակիցների թիվ, մարդ
4. Դպրոցականների ամառային հանգստի կազմակերպում	4.1.	Ճամբարների թիվ, հատ
	4.2.	Ճամբարներում ամառային հանգիստ անցկացնող երեխաների թիվը, մարդ
	4.3.	Արտադպրոցական դաստիարակություն հասարակական կազմակերպությունների կողմից
	4.4.	Մարզիչ-մանկավարժների վերապատրաստման կազմակերպում
	4.5.	«Հակոբ Կոջոյան» կրթահամալիր» ՊՈԱԿ-ում արտադպրոցական դաստիարակության կազմակերպում
5. Գրադարանային ֆոնդի	5.1.	Գրքերի թվաքանակը, հատ

Միջոցառումը	Արդյունքի չափորոշիչը	
համալրում	5.2.	Դպրոցների թվաքանակը, հատ
	5.3.	Ուսումնամարզական գործընթացի իրականացում մարզադպրոցներում

Նկատառումներ արդյունքի չափորոշիչների վերաբերյալ

Արտադպրոցական դաստիարակության ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները.

- ունեն ընդգրկման սահմանափակ շրջանակ,
- չեն ապահովում ծրագրի նպատակի (այն է՝ նպաստել հանրակրթական ուսուցման համակարգում ընդգրկված երեխաների ֆիզիկական, հոգևոր և գեղագիտական զարգացմանը, բնապահպանական և կիրառական գիտելիքների ձեռքբերմանը) իրագործման աստիճանի մշտադիտարկման և գնահատման հնարավորությունը,
- ընդգծված քանակական բնույթ ունեն, չեն նկարագրում միջոցառումների վերջնարդյունքի որակական ասպեկտը:

3.6. Գիտական և գիտատեխնիկական հետազոտությունների ծրագիր

Ծրագրի եռամսյակային պլանով նախատեսվել է հատկացնել 2.85 մլրդ դրամ, փաստացի հատկացվել է 2.4 մլրդ դրամ: Կատարողականը կազմել է 84.2%:

Շեղումը հիմնականում առաջացել է ծրագրի ծախսերում մեծ տեսակարար կշիռ ունեցող գիտական ենթակառուցվածքի արդիականացման գծով ծախսերում (300 մլն դրամից ավելի): Այսչափ շեղումը (17.6%) պայմանավորված է ավելացված արժեքի հարկի վճարման համար նախատեսված հատկացումներով, որոնք ամբողջությամբ չեն օգտագործվել: Բացի այդ, չեն օգտագործվել գիտական ամսագրերի և մենագրությունների հրատարակման, անտենային էտալոնների պահպանման ու զարգացման և ՀՀ ԳԱԱ ինստիտուտների տեխնիկական հագեցվածության բարելավման ու արդիականացման համար նախատեսված միջոցները, որոնք ընդհանուր առմամբ կազմել են 37.6 մլն դրամ (աղյուսակ 3.6):

Աղյուսակ 6. Գիտական և գիտատեխնիկական հետազոտությունների ծրագիր

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկ.	Կատարման %, եռամսյակային պլանի նկ.

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկ.	Կատարման %, Եռամսյակյին պլանի նկ.
1	Գիտության բնագավառի պետական քաղաքականության մշակման, ծրագրերի համակարգման և մոնիտորինգի ծառայություններ	191,1	35,9	35,2	18,4	98,1
2	Գիտական ենթակառուցվածքի արդիականացում	8576,9	1715,4	1397,7	16,3	81,5
3	Ազգային արժեք ներկայացնող գիտական օբյեկտների պահպանություն	1103,2	228,4	228,4	20,7	100,0
4	Գիտական և գիտատեխնիկական պայմանագրային (թեմատիկ) հետազոտություններ	1595,3	311,3	302,5	19,0	97,2
5	Գիտական և գիտատեխնիկական նպատակային-ծրագրային հետազոտություններ	144,0	28,8	26,9	18,7	93,3
6	Գիտական ամսագրերի և մենագրությունների հրատարակում	89,1	14,8	0,0	0,0	0,0
7	Բարձր էներգիաների ֆիզիկայի բնագավառի ենթակառուցվածքների արդիականացում	846,7	169,3	144,7	17,1	85,4
8	Արագացուցչային տեխնոլոգիաների զարգացում	330,5	66,1	66,1	20,0	100,0
9	Անտենային Էտալոնների պահպանում և զարգացում	54,0	10,8	0,0	0,0	0,0
10	Գիտական գրադարանային ծառայություններ	147,1	28,0	28,0	19,0	100,0
11	Գիտատեխնիկական գրադարանային ծառայություններ	160,4	29,8	19,9	12,4	66,7
12	Գիտաշխատողներին գիտական աստիճանների համար տրվող հավելավճարներ	842,0	168,4	131,2	15,6	77,9
13	ՀՀ ԳԱԱ իսկական և թղթակից անդամների պատվովճարների տրամադրում	182,4	36,5	23,4	12,8	64,1
14	Հայագիտության ոլորտում գիտական կադրերի պատրաստման գծով նպաստների տրամադրում	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0
15	Արտասահմանյան համալսարաններում հայոց լեզվի դասավանդման կազմակերպում	20,7	0,0	0,0	0,0	0,0
16	ՀՀ ԿԳՆ գիտության կոմիտեի տեխնիկական հագեցվածության բարելավում	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0
17	ՀՀ ԳԱԱ ինստիտուտների տեխնիկական հագեցվածության բարելավում և արդիականացում	60,0	12,0	0,0	0,0	0,0
Ընդամենը, ըստ ծրագրի բոլոր միջոցառումների		14350,9	2855,5	2403,9	16,8	84,2

Արդյունքի չափորոշիչները

Գիտական և գիտատեխնիկական հետազոտությունների ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները ամփոփ ներկայացված են աղյուսակ 3.6.1-ում:

Աղյուսակ 3.6.1. Գիտական և գիտատեխնիկական հետազոտությունների ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները

Միջոցառումը		Արդյունքի չափորոշիչը
1. Գիտության բնագավառի պետական քաղաքականության մշակման, ծրագրերի համակարգման և մոնիտորինգի ծառայություններ		<i>Բացակայում է</i>
2. Գիտական ենթակառուցվածքի արդիականացում	2.1.	Ընտրված կազմակերպությունների թիվ, հատ
	2.2.	Գիտության ոլորտում համագործակցող գիտական կառույցների թիվ, հատ
	2.3.	Միջազգային գիտական ծրագրերի թիվ, հատ
	2.4.	Միջազգային գիտական կառույցների թիվ, որոնց անդամակցում է ՀՀ-ն, հատ
	2.5.	Պետական բյուջեից ֆինանսավորման երաշխավորված գիտական միջոցառումների թիվ, հատ
	2.6.	Պետական բյուջեից ֆինանսավորման երաշխավորված երիտասարդ գիտնականների դպրոցների թիվ, հատ
	2.7.	Գիտական գործուղման թիվ, հատ
	2.8.	Գիտական հայտերի փորձաքննությունների քանակ՝ ըստ հայտերի, հատ
	2.9.	Անկախ փորձագետների /այդ թվում արտասահմանյան/ թվաքանակ, մարդ
	2.10.	Փորձաքննության աշխատանքների կազմակերպման համար ստեղծված հանձնախմբերի թիվ, հատ
	2.11.	Գիտության ոլորտում տեղեկատվական ցանցերի պահպանում և զարգացում իրականացնող կազմակերպությունների թիվ, հատ
	2.12.	Գիտության ոլորտում ենթակառուցվածքի, նյութատեխնիկական բազայի արդիականացում ծրագրով պետական աջակցություն ստացած կազմակերպությունների թիվ, հատ
	2.13.	Գիտական կենտրոնների ստեղծում և տեխնոլոգիական հետազոտական համայնարանի պիլոտային ծրագրի իրականացում ծրագրով աջակցություն ստացած գիտական կենտրոնների թիվ, հատ
3. Ազգային արժեք ներկայացնող գիտական օբյեկտների պահպանություն	3.1.	Ազգային արժեք ներկայացնող գիտական օբյեկտների թիվ, հատ
4. Գիտական և գիտատեխնիկական պայմանագրային	4.1.	Թեմաների թիվ, հատ
	4.2.	Բարձր արդյունավետությամբ աշխատող գիտաշխատողների թվաքանակ, մարդ

Միջոցառումը		Արդյունքի չափորոշիչը
(թեմատիկ) հետազոտություններ	4.3.	Չետազոտական խմբերի միջին թվաքանակ, մարդ
5. Գիտական և գիտատեխնիկական նպատակային-ծրագրային հետազոտություններ	5.1.	Գիտական և գիտատեխնիկական պետական նպատակային ծրագրեր իրականացնող կազմակերպությունների թիվ, հատ
	5.2.	Նպատակային-ծրագրային հետազոտությունների քանակ, հատ
	5.3.	Չետազոտական խմբերի միջին թվաքանակ, մարդ
6. Գիտական ամսագրերի և մենագրությունների հրատարակում	6.1.	Ամսագրերի և մենագրությունների քանակ, հատ
7. Բարձր էներգիաների ֆիզիկայի բնագավառի ենթակառուցվածքների արդիականացում	7.1	Ընտրված կազմակերպությունների թիվ, հատ
8. Արագացուցչային տեխնոլոգիաների զարգացում	8.1.	Ընտրված կազմակերպությունների թիվ, հատ
9. Անտենային էտայլոնների պահպանում և զարգացում		-
10. Գիտական գրադարանային ծառայություններ	10.1.	Ընթերցողների թիվը
	10.2.	Գրականության համալրում, միավոր
	10.3.	Գրքատաքց, միավոր
	10.4.	Գրքատաքց/առցանց, միավոր
	10.5.	Գիտատեխնիկական գրադարանային ծառայություններ
11. Գիտաշխատողներին գիտական աստիճանների համար տրվող հավելավճարներ	11.1.	Կազմակերպությունների թիվ
12. ՀՀ ԳԱԱ իսկական և թղթակից անդամների պատվովճարների տրամադրում	12.1.	ՀՀ ԳԱԱ իսկական և թղթակից անդամների թվաքանակը, մարդ
13. Հայագիտության ոլորտում գիտական կադրերի պատրաստման գծով նպաստների տրամադրում	13.1.	Վերապատրաստված ուսուցիչների թվաքանակը, մարդ
	13.2.	Մասնակից երկրների թիվը, հատ
	13.3.	Տրամադրված ուսումնական նյութերի թիվը, հատ
14. Արտասահմանյան համալսարաններում հայոց լեզվի դասավանդման կազմակերպում	14.1.	Դասախոսների թվաքանակը, մարդ
	14.2	Ուսանողների թվաքանակը, մարդ
15. ՀՀ ԿԳՆ գիտության կոմիտեի տեխնիկական հագեցվածության բարելավում		<i>բացակայում է</i>
16. ՀՀ ԳԱԱ	16.1.	Կազմակերպությունների թիվ

Միջոցառումը		Արդյունքի չափորոշիչը
ինստիտուտների տեխնիկական հագեցվածության բարելավում և արդիականացում	16.2.	Լաբորատոր սարքավորումներ, հատ
	16.3.	Սարքավորումների ծառայության կանխատեսվող միջին ժամկետ, տարի

Դիտարկումներ արդյունքի չափորոշիչների առնչությամբ

Ծրագրի միջոցառումների արդյունքի չափորոշիչների մասով ևս կարելի է անել նույն դիտարկումները, ինչ նախորդների դեպքում: Բացի այդ, տարակուսելի է, որ գիտության ոլորտում քաղաքականության համար պատասխանատու մարմնի գործունեության արդյունքի չափորոշիչները բացակայում են (աղյուսակ 3.6.1-ում միջոցառում 1):

Գիտական ենթակառուցվածքի արդիականացում միջոցառման նկարագրությունը բավականին լայն է՝ գիտական կազմակերպությունների և բուհերի գիտական ստորաբաժանումների զարգացում, ծրագրերի իրականացում, գիտական սարքավորումների արդիականացում, միջազգային համագործակցության աջակցություն: Մեր մոտեցմամբ, արդյունքի չափորոշիչները այս թվարկածներին համապատասխան պետք է լինեն: Մինչդեռ դրանք պարզ քանակական բնույթ են կրում, չեն արտացոլում կամ մակերեսորեն են նկարագրում գիտական կազմակերպությունների կամ ստորաբաժանումների զարգացման, սարքավորումների արդիականացման, միջազգային համագործակցության աջակցության դիտակետերը:

Ի հավելումս, խնդրահարույց է *հետազոտական խմբերի միջին թվաքանակի* ցուցանիշը որպես արդյունքի չափորոշիչ դիտարկելը: Պարզ չէ, թե հետազոտական կամ գիտական խմբի փոքրաթիվ կամ մեծաթիվ լինելն ինչպես է կոռելացվում գիտական արդյունքի հետ:

Հայագիտության ոլորտում գիտական կադրերի պատրաստման գծով նպաստների տրամադրում միջոցառման նկարագրության և արդյունքի չափորոշիչների միջև կա անհամապատասխանություն: Այսպես, միջոցառումը նկարագրվում է հետևյալ կերպ՝ հայերենի և այլ հայագիտական առարկաների դասավանդում, թեգերի պաշտպանում և զեկույցների պատրաստում (Չալցբուրգ), մինչդեռ սահմանված արդյունքի չափորոշիչները շատ ավելի փոքր դաշտ են ծածկում:

3.7. Ապահով դպրոց ծրագիր

Ծրագրի նպատակը դպրոցներին սպառնացող աղետների ռիսկի կառավարման կարողությունների հզորացումն է, դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների անվտանգության ապահովման մակարդակի բարձրացումը՝ կիրառելով ներառական և երեխայակենտրոն մոտեցում: Ծրագրի 4 միջոցառումներով պլանավորված էր հատկացնել 95.8 մլն դրամ, սակայն փաստացի հատկացումը կազմել է 35 մլն դրամ (կատարողականը՝ 36.6%, աղյուսակ 3.7): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է կրթական օբյեկտների շենքային պայմանների բարելավման միջոցառման թերակատարմամբ. ձմեռվա եղանակային պայմանների հետ կապված թվով 2 դպրոցի վերանորոգման դանդաղել են և կատարողական ակտեր չեն ներկայացվել, իսկ թվով 1 օբյեկտի մասով կատարողական ակտ չի ներկայացվել՝ նախագծում նախատեսվող փոփոխությամբ պայմանավորված:

Աղյուսակ 3.7. Ապահով դպրոց ծրագիր

#	Միջոցառումը	Տարեկան դրամ	Եռամսյակի դրամ	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկ.	Կատարման %, եռամսյակային պլանի նկ.
1	Դպրոցների համալիր անվտանգության ապահովում	14,2	0,0	0,0	0,0	
2	Դպրոցական երեխաներին սննդով ապահովում	45,7	14,2	0,0	0,0	0,0
3	Կրթական օբյեկտների շենքային պայմանների բարելավում	1060,1	81,7	35,0	3,3	42,9
4	Փոքրաքանակ երեխաներով համալրված հանրակրթական դպրոցների մոդուլային շենքերի կառուցում	50,2	0,0	0,0	0,0	
Ընդամենը, ըստ ծրագրի բոլոր միջոցառումների		1170,1	95,8	35,0	3,0	36,6

Ծրագրի՝ փոքրաքանակ երեխաներով համալրված հանրակրթական դպրոցների մոդուլային շենքերի կառուցում միջոցառման համար 1-ին եռամսյակում գումար չի նախատեսվել: Միաժամանակ, ՀՀ ԿԳՆ կողմից առաջարկվել է ծրագրի մի

քանի նախապայմանների, թիրախների, վերջնաժամկետների փոփոխում (2019 թվականի մարտի 11-ի թիվ 01/12.2/3579-19 գրույթուն):

Արդյունքի չափորոշիչները

Արդյունքի չափորոշիչները՝ ըստ միջոցառումների, ներկայացված են աղյուսակ 3.7.1-ում:

Աղյուսակ 3.7.1. Ապահով դպրոց ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները

Միջոցառումը		Արդյունքի չափորոշիչը
1. Դպրոցների համալիր անվտանգության ապահովում		-
2. Դպրոցական երեխաներին սննդով ապահովում		-
3. Կրթական օբյեկտների շենքային պայմանների բարելավում	3.1.	Կազմակերպությունների թիվը, որտեղ կատարվում են ներդրումները, հատ
	3.2.	Աշխատանքների ավարտվածության աստիճանը, %
4. Փոքրաքանակ երեխաներով համարված հանրակրթական դպրոցների մոդուլային շենքերի կառուցում	4.1.	Նախագծվող դպրոցների քանակը (հատ)
	4.2.	Կառուցվող դպրոցների աշակերտների միջին թվաքանակ, աշակերտ
	4.3.	Աշխատանքների ավարտվածության աստիճանը, %

Դիտարկումներ արդյունքի չափորոշիչների առնչությամբ

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվելիք միջոցառումների արդյունքի չափորոշիչները բնութագրում են միայն ծախսերի տեխնիկական կամ միջանկյալ արդյունքը: Իսկ վերջնարդյունքը, ըստ էության, մնում է չնկարագրված, ինչը խնդիրներ կարող է հարուցել ծրագրի միջոցառումների արդյունավետության լիարժեք գնահատման ու մշտադիտարման գործընթացում:

3.8. Կրթության որակի ապահովում ծրագիր

Ծրագրի նպատակը ընթացիկ աշխատանքների, բարեփոխումների և նոր նախաձեռնությունների միջոցով ֆորմալ և ոչ ֆորմալ կրթության ոլորտում իրականացվող միջոցառումների, մատուցվող ծառայությունների բովանդակության և կազմակերպման որակի շարունակական բարելավումն է: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսված են 14 միջոցառումներ՝ եռամսյակային ծախսերի 575.7 մլն դրամ պլանով: Հաշվետու եռամսյակում փաստացի կատարվել է 252.5 մլն դրամի ծախս, կատարողականը կազմել է 43.9% (աղյուսակ 3.8):

Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է ծրագրում ընդգրկված 5 միջոցառումների գծով նախատեսված 212.6 մլն դրամը չօգտագործելու հանգամանքով: Այդ միջոցառումները ներառում են ՄԿՈԼ բարեփոխումները; Նախնական, միջին մասնագիտական և բարձրագույն կրթության որակի ապահովման ծառայությունները; կրթության բովանդակային և մեթոդական սպասարկումն ու հանրապետության հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների վերապատրաստումը; ատեստավորման նոր համակարգի ներդրումը: Այս միջոցառումների չկատարման պատճառը կազմակերպական բնույթի է՝ «Կրթության ազգային ինստիտուտ» ՓԲԸ-ը կազմակերպությունը գտնվում է լուծարման գործընթացում, իսկ նշված գործառույթների կատարման կազմակերպումը նախկինում վերապահվում էր հենց այս հաստատությանը:

Ծրագրի շրջանակներում 11.4 մլն դրամը կազմել են գիտական որակավորման պարբերական գործընթացի համակարգման և մոնիտորինգի ծախսերը, որոնք կատարվել են 76.9%-ով՝ պայմանավորված պաշտպանված գիտական թեզերի թվի նվազմամբ: Գնահատման և թեստավորման ծառայությունների ծախսերը կազմել են 98.9 մլն դրամ կամ նախատեսվածի 66.7%-ը: Շեղումը պայմանավորված է կոլեգիալ կառավարման մարմնի՝ խորհրդի կազմի ձևավորման և հաստատման գործընթացով:

Աղյուսակ 3.8. Կրթության որակի ապահովում ծրագիր

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակ ի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկ.	Կատարման %, եռամս. պլանի նկ.
1	Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության և ուսուցման (ՄԿՈԼ) բարեփոխումներ	154,7	26,8	0,0	0,0	0,0
2	Նախնական, միջին մասնագիտական և բարձրագույն կրթության որակի ապահովման ծառայություններ	64,3	16,1	0,0	0,0	0,0
3	Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի անդամակցությամբ պայմանավորված բարձրագույն մասնագիտական կրթության համակարգի բարեփոխումներ	27,9	7,0	7,0	25,0	100,0
4	Գիտական որակավորման պարբերական գործընթացի համակարգում և մոնիտորինգ	77,2	14,9	11,4	14,8	76,9
5	Գիտական աստիճանաշնորհման և գիտամանկավարժական կոչումների	63,4	12,7	1,1	1,8	9,0

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակ ի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկ.	Կատարման %, եռամս. պլանի նկ.
	շնորհում					
6	Կրթության բովանդակային և մեթոդական սպասարկում ու հանրապետության հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների վերապատրաստում	443,3	82,9	0,0	0,0	0,0
7	Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների ատեստավորման ծառայություններ	4,0	0,0	0,0	0,0	#ДЕП/0!
8	Կրթության ոլորտում ՏՀՏ ներդրում և շարունակականության ապահովում	175,7	35,3	35,3	20,1	100,0
9	Գնահատման և թեստավորման ծառայություններ	494,7	148,4	98,9	20,0	66,7
10	Ատեստավորման նոր համակարգի ներդրում ուղղված ուսուցիչների որակի բարձրացմանը	862,4	86,2	0,0	0,0	0,0
11	Համաշխարհային բանկի կողմից իրականացվող «Կրթության բարելավում» վարկային ծրագիր	683,6	57,7	39,0	5,7	67,6
12	Աջակցություն հայկական կրթօջախներում դասավանդման որակի բարելավմանը	33,8	0,0	0,0	0,0	#ДЕП/0!
13	Կրթության և գիտության ոլորտի այլ միջոցառումներ	2730,9	0,6	0,0	0,0	0,0
14	Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Կրթության բարելավման ծրագիր» ծրագրի շրջանակներում կապիտալ ներդրումներ ավագ, միջնակարգ և հիմնական դպրոցներում և կրթության ոլորտի կազմակերպություններում /ԿՏԱԿ/	3096,9	87,1	59,6	1,9	68,5
Ընդամենը, ըստ ծրագրի բոլոր միջոցառումների		8912,7	575,7	252,5	2,8	43,9

Հաշվետու եռամսյակում Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Կրթության բարելավում» վարկային ծրագրի շրջանակներում ծառայությունների մատուցման և ավագ, միջնակարգ ու հիմնական դպրոցներում և կրթության ոլորտի կազմակերպություններում կապիտալ ներդրումների ֆինասավորման նպատակով համապատասխանաբար նախատեսվել է 57.7 և 87.1 մլն դրամ, որոնցից օգտագործվել է միջինում միայն 68%-ը: Կատարողականի նման ցածր մակարդակը ծառայությունների ձեռքբերման ծախսերի դեպքում պայմանավորված է անցկացված մրցույթի արդյունքում հաղթող չճանաչվելու

հանգամանքով, իսկ կապիտալ ներդրումների գծով ծախսերի պարագայում՝ Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոնի նոր գրասենյակի վերանորոգման ժամանակ սերվերային սենյակին ներկայացվող պահանջների փոփոխությամբ:

Արդյունքի չափորոշիչները

Աղյուսակ 3.8.1-ում ներկայացված են ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները:

Աղյուսակ 3.8.1. Կրթության որակի ապահովում ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները

Միջոցառումը		Արդյունքի չափորոշիչը
1. Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության և ուսուցման (ՄԿՈԻ) բարեփոխումներ	1.1.	Պետական կրթական չափորոշիչների մշակում, հատ
	1.2.	Մշակված չափորոշիչների համապատասխան ուսումնական և մոդուլային ուսումնական ծրագրերի մշակում, հատ
	1.3.	Նախնական (արհեստագործական) և միջինմասնագիտական հաստատությունների վերապատրաստումանցած դեկավարների, մանկավարժների, փորձագետների և աշխատողների թվաքանակը, մարդ
	1.4.	Վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցածանձանցից հավաստագիր ստացած մանկավարժների տեսակարար կշիռը, տոկոս"
	1.5.	Փորձագիտական դրական եզրակացություն ստացած պետական կրթական մասնագիտական չափորոշիչների և մոդուլային ծրագրերի տեսակարար կշիռը, տոկոս
2. Նախնական, միջին մասնագիտական և բարձրագույն կրթության որակի ապահովման ծառայություններ	2.1.	Մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման կազմակերպում
	2.2.	Իմնադրամի տարեկան ինքնավերլուծության իրականացում: Տարեկան ինքնավերլուծությունը նպատակաուղղված է հիմնադրամի ուժեղ և թույլ կողմերի վերանմանը, կանխատեսելու հետագա գործողությունները և բարձրացնելու որակի ապահովման մասին հասարակության իրազեկվածությունը
	2.3.	Մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների որակի ներքին ապահովման համակարգերի մշտադիտարկման իրականացում
	2.4.	Մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների մասնագիտական կրթական ծրագրերի հավատարմագրման կազմակերպում
	2.5.	Մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում սովորողների գիտելիքների ընթացիկ և ամփոփիչ գնահատման չափանիշների և մեթոդների մշակման ուղղությամբ խորհրդատվության տրամադրում աշխատաժողովների միջոցով
	2.6.	Հիմնադրամի աշխատակիցների վերապատրաստում, մարդ
	2.7.	Հիմնադրամի գործունեության վերաբերյալ հասարակությանն իրազեկում
	2.8.	Ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում անցած բուհերի և փորձնական ծրագրային հավատարմագրում անցած մասնագիտությունների մշտադիտարկման

Միջոցառումը		Արդյունքի չափորոշիչը
		իրականացում
3. Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի անդամակցությամբ պայմանավորված բարձրագույն մասնագիտական կրթության համակարգի բարեփոխումներ	3.1.	Բոլոնիայի գործընթացին հետամուտ խմբումաշխատանքային և խորհրդատվական խմբերում ԶՀմասնակցությունների թիվը"
	3.2.	Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի ինտեգրմանն ուղղված բարեփոխումների իրականացման աշխատանքներ, միջոցառումներ"
4. Գիտական որակավորման պարբերական գործընթացի համակարգում և մոնիտորինգ	4.1.	Պետական մարմնի թիվը
5. Գիտական աստիճանաշնորհման և գիտամանկավարժական կոչումների շնորհում	5.1.	Շնորհվող գիտական աստիճանների թիվը
	5.2.	Շնորհվող գիտական կոչումների թիվը
6. Կրթության բովանդակային և մեթոդական սպասարկում ու հանրապետության հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների վերապատրաստում	6.1.	Ուսուցիչների մասնագիտական որակի և մասնագիտության վարկանիշի բարձրացման նպատակով հանրապետության վերապատրաստվող ուսուցիչների թիվը"
	6.2.	Հրատարակվող հոդվածների և ուղեցույցների թիվը
	6.3.	Մշակվող և փորձագիտական եզրակացություն ստացող էջերի թիվը
	6.4.	Հանրակրթության՝ մշակման ու վերամշակման չափորոշիչների և ծրագրերի թիվը
7. Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների ատեստավորման ծառայություններ	7.1.	Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների ատեստավորված ուսուցիչների քանակ "
8. Կրթության ոլորտում ՏՀՏ ներդրում և շարունակականության ապահովում	8.1.	Ուսումնական հաստատությունների քանակը
	8.2.	Էլեկտրոնային ռեսուրսների մշակում և ներդրում
9. Գնահատման և թեստավորման ծառայություններ		-
10. Ատեստավորման նոր համակարգի ներդրում ուղղված ուսուցիչների որակի բարձրացմանը	10.1.	Կամավոր ատեստավորված ուսուցիչների թվաքանակը
		ամավոր ատեստավորման արդյունքում հավելավճար ստացող ուսուցիչների թվաքանակը
11. Համաշխարհային բանկի կողմից իրականացվող «Կրթության բարելավում» վարկային ծրագիր	11.1	Ստեղծվող նախակրթարանների թիվը
	11.2.	Նորարարությունների մրցակցային հիմնադրամից օգտվող բուհերի քանակը
	11.3.	ՏՀՏ ուղղությամբ դպրոցների վերապատրաստված ուսուցիչների և աղմինիստրատիվ աշխատակիցների թիվը
	11.4.	Լրամշակված հանրակրթական առարկայական չափորոշիչների և ծրագրերի նախնական տարբերակներով ուսումնական բնագավառների թիվը
12. Աջակցություն հայկական կրթօջախներում դասավանդման որակի բարելավմանը	12.1.	Վերապատրաստված ուսուցիչների թիվը, մարդ
	12.2.	Մասնակից երկրների թիվը, հատ
	12.3	Տրամադրված ուսումնական նյութերի թիվը, հատ
13. Կրթության և գիտության ոլորտի այլ միջոցառումներ		-

Միջոցառումը		Արդյունքի չափորոշիչը
14. Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող «Կրթության բարելավման ծրագիր» ծրագրի շրջանակներում կապիտալ ներդրումներ ավագ, միջնակարգ և հիմնական դպրոցներում և կրթության ոլորտի կազմակերպություններում /ԿՏԱԿ/	14.1.	Ծրագրի առաջին փուլով ընտրված հիմնանորոգվող ավագ դպրոցների թիվ, հաստ
	14.2.	Ծրագրի երկրորդ փուլով ընտրված հիմնանորոգվող ավագ դպրոցների նվազագույն թիվը
	14.3.	«Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ (ԿՏԱԿ)-ի հիմնանորոգվող գրասենյակային տարածք
	14.4.	Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ (ԿՏԱԿ)-ի նոր գրասենյակային տարածքի՝ անհրաժեշտ սարքավորումներով և կահույքով հագեցման աշխատանքների ավարտ մինչև 2019 թվականի հունիսի 30-ը
	14.5.	Բնագիտական չորս առարկաների (Ֆիզիկա, քիմիա, աշխարհագրություն և կենսաբանություն) գծով լաբորատոր սարքավորումներ և կահույք ստացող ավագ դպրոցների տոկոսը ՀՀ բոլոր ավագ դպրոցների ընդհանուր թվաքանակի մեջ
	14.6.	Ֆիզիկա, քիմիա և կենսաբանություն առարկաների 50%-ի ուղղությամբ էլեկտրոնային կրթական նյութերի և հասանելիություն ունեցող դպրոցների տոկոսը ՀՀ բոլոր դպրոցների ընդհանուր թվաքանակի մեջ
	14.7.	Համակարգչային սարքավորումներ ստացող դպրոցների տոկոսը՝ գնահատված կարիքների հիման վրա համակարգչային սարքավորումների թարմացման կարիք ունեցող դպրոցների ընդհանուր թվաքանակի մեջ

Դիտարկումներ արդյունքի չափորոշիչների առնչությամբ

Կրթության որակի ծրագրի միջոցառումների արդյունքային չափորոշիչները համեմատաբար ավելի մեծ թիվ են կազմում: Ուշագրավ է, որ դրանք դետալացված են հատկապես այն միջոցառումների պարագայում, որոնք կատարվում են համաշխարհային բանկի վարկային ծրագրի շրջանակներում: Մինչդեռ մյուս միջոցառումների պարագայում առկա է նույն խնդիրը՝ արդյունքի չափորոշիչները բավարար խորություն և ընդգրկման շրջանակ չունեն, պարզունակ են, ունեն զուտ քանակական բովանդակություն և չեն արտացոլում միջոցառումների որակական կողմը:

Տարակուսելի է, թերևս, նաև այն, որ սույն ծրագիրը միտված լինելով կրթության որակի բարելավմանը, միաժամանակ արդյունքի չափորոշիչների կազմում որակական բնութագրիչ չի պարունակում: Ստացվում է, որ որակի գնահատումը կատարվում է քանակական, առավել ևս՝ մակերեսային բնույթ ունեցող, ոչ խորքային ցուցանիշների կիրառմամբ: Ըստ էության, արդյունքի չափորոշիչների մեջ տեղ են գտել այն ցուցանիշները, որոնք նախկինում դիտարկվում և որպես ուղենիշ էին ընդունվում ծախսային բյուջետավորման

ժամանակ: Դրանց հիման վրա դուրս էին ծախսային պահանջի գնահատականները, իսկ հիմա պարզապես փոխվել է դրանց դերակատարումը՝ ինքնաբերաբար դառնալով արդյունքի չափորոշիչներ:

Վերը նշվածի համատեքստում տիպական է, օրինակ, *Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի անդամակցությամբ պայմանավորված բարձրագույն մասնագիտական կրթության համակարգի բարեփոխումներ* միջոցառումը: Վերջինի նկարագրությունը ներառում է՝ Բոլոնիայի գործընթացի շրջանակներում նախարարական համաժողովների ընթացքում ստորագրված փաստաթղթերից բխող բարեփոխումներին միտված գործողությունների իրականացում: Այս գործողությունները բազմազան են, տարաբնույթ, մինչդեռ արդյունքի չափորոշիչները չեն ներառում դրանց բովանդակությունը և ընթացքը:

Կրթության բովանդակային և մեթոդական սպասարկում ու հանրապետության հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների վերապատրաստում միջոցառման նկարագրությունը ներառում է՝ հանրակրթության պետական կրթական չափորոշիչների մշակում, վերանայում; ուսուցիչների մասնագիտական հմտությունների զարգացում և բարելավում: Մինչդեռ արդյունքի սահմանված չափորոշիչները այս բովանդակության հետ ուղղակի կապ չունեն: Օրինակ՝ չափորոշիչներով կարելի է ծածկել ուսուցիչների մասնագիտական հմտությունների գնահատականները, մշտադիտարկման ենթարկել դրանք:

Կրթության ոլորտում ՏՀՏ ներդրում և շարունակականության ապահովում միջոցառումը բավականին լայն է՝ ՀՀ կրթական ցանցի մշտադիտարկում, «ՀԿՄՊ»-ի և ենթակայքերի սպասարկում, հեռավար դասընթացների կազմակերպում, հանրակրթական ուս. հաստատությունների գործունեության մասին վիճակագրական տվյալների հավաքում, մշակում, շարժական ինտերնետային կայանի շահագործում և այլն: Մինչդեռ արդյունքի չափորոշիչները ներառում են միայն դպրոցների քանակը: Ակնհայտ է, որ միջոցառման բովանդակության նշանակալի մասը մնում է չդիտարկված ու չգնահատված:

3.9. Համընդհանուր ներառական կրթության համակարգի ներդրում ծրագիր

2019 թվականի առաջին եռամսյակում Համընդհանուր ներառական կրթության համակարգի ներդրման ծրագրի շրջանակներում նախատեսված երկու միջոցառումներն էլ ամբողջությամբ կատարվել են (աղյուսակ 3.9): Օգտագործվել է 223.1 մլն դրամ, որից 209.3 մլն դրամն ուղղվել է մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների և կրթության առանձնահատուկ պայմանների

կարիք ունեցող երեխաների կրթության կազմակերպմանն օժանդակող միջոցառումների ֆինանսավորմանը, 13.8 մլն դրամը՝ աուտիզմ և զարգացման խանգարումներ ունեցող երեխաների բուժման, վերականգնման, կրթության և զբաղվածության ապահովման ծառայությունների ֆինանսավորմանը:

Աղյուսակ 3.9. Համընդհանուր ներառական կրթության համակարգի ներդրում ծրագիր

#	Միջոցառումը	Տարեկան պլան	Եռամսյակի պլան	Փաստ	Կատարման %, տարեկան պլանի նկ.	Կատարման %, եռամս. պլանի նկ.
1	Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ և կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթության կազմակերպմանն օժանդակող միջոցառումներ	1280,3	209,3	209,3	16,3	100,0
2	Աուտիզմ և զարգացման խանգարումներ ունեցող երեխաների բուժման, վերականգնման, կրթության և զբաղվածության ապահովման ծառայություններ	75,5	13,8	13,8	18,3	100,0
Ընդամենը, ըստ ծրագրի բոլոր միջոցառումների		1355,8	223,1	223,1	16,5	100,0

Արդյունքի չափորոշիչները

Ծրագրի համար սահմանված արդյունքի չափորոշիչները ամփոփ ներկայացված են աղյուսակ 3.9.1-ում:

Աղյուսակ 3.9.1. Համընդհանուր ներառական կրթության համակարգի ներդրում ծրագրի արդյունքի չափորոշիչները

Միջոցառումը	Արդյունքի չափորոշիչներ	
1. Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ և կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթության կազմակերպմանն օժանդակող միջոցառումներ	1.1.	Մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնների թիվ, հատ
	1.2.	Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի բացահայտման համար գնահատվող երեխաների թիվ, երեխա
	1.3.	Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ ստացող երեխաների թիվ, երեխա
	1.4.	Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթության կազմակերպման համար նյութերի մշակում, հրատարակում և ձեռքբերում /անվանաքանակ/
2. Աուտիզմ և զարգացման խանգարումներ ունեցող երեխաների բուժման, վերականգնման, կրթության և զբաղվածության ապահովման ծառայություններ	2.1.	Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի ունեցող երեխաների թիվ, երեխա

Դիտարկումներ արդյունքի չափորոշիչների վերաբերյալ

Այս ծրագրի միջոցառումների համար սահմանված արդյունքի չափորոշիչները համեմատաբար ավելի կոնկրետ են, ունեն հստակություն, պակաս խնդրահարույց են, ի ցույց են դնում միջոցառման և համապատասխան ծախսի բովանդակությունը:

3.10. Ամփոփիչ դիտարկումներ ՀՀ կրթության և գիտության ոլորտում բյուջետային ծախսային ծրագրերի միջոցառումների համար սահմանված արդյունքի չափորոշիչների առնչությամբ

- արդյունքի չափորոշիչները զուտ քանակական բնույթ ունեն, չեն նկարագրում միջոցառումների կենսագործման որակական կողմը,
- միջոցառման արդյունքը նկարագրում են խիստ սահմանափակ կերպով և մակերեսայնորեն,
- դեպքերի մեծ մասում արդյունքի չափորոշիչների և միջոցառման նկարագրության միջև առկա է էական անհամապատասխանություններ,
- արդյունքի չափորոշիչները հիմնականում նկարագրում են միջոցառման միջանկյալ կամ տեխնիկական արդյունքը, մինչդեռ վերջնական արդյունքը կամ ազդեցությունը համապատասխան ուղղության վրա մնում է չնկարագրված,
- չի դիտարկվում առաջնային հետազոտությունների, մշտադիտարկման, հարցումների և նմանատիպ այլ եղանակներով արդյունքի չափորոշիչների գնահատման համար անհրաժեշտ տեղեկատվության դուրսբերման հնարավորությունը, ինչն էականորեն սահմանափակում է արդյունավետության չափորոշիչների շրջանակը:

4. Արդյունավետության չափորոշիչները կրթության ոլորտում

4.1. Ընդհանուր նկատառումներ

Արդյունավետության չափորոշիչը փոփոխական է, որը քանակապես արտահայտում է գործընթացի կամ համակարգի արդյունավետությունը՝ տրված թիրախային նպատակի նկատմամբ³: Արդյունավետության չափորոշիչները առանցքային դերակատարում ունեն կառավարչական որոշումների կատարման տեղեկատվական հենքն ու հիմնավորվածություններն ապահովելու գործում⁴: Կատարողականի գնահատման համակարգը պետք է կենտրոնանա գործընթացների և ոչ թե ամբողջ կազմակերպության կամ կազմակերպական միավորների վրա⁵:

Արդյունավետության չափորոշիչները, ըստ էության, քանակական բնութագրիչներ են, որոնք հետազոտվող ոլորտների վերաբերյալ տեղեկատվություն և վիճակագրություն են տրամադրում, հնարավորություն են տալիս իրականացնել դրանց ստատիկ և դինամիկ համեմատություններ՝ հիմնվելով ընդհանրական չափորոշիչների վրա և տեղեկատվություն են տալիս սահմանված նպատակների իրագործման աստիճանի վերաբերյալ⁶: Արդյունավետության չափորոշիչների օգտակարության կարևոր նախապայման է հանդիսանում գնահատվող երևույթի կամ ծառայության նպատակի, թիրախների ու ինդիկսների հստակ նկարագրությունը⁷:

Արդյունավետության չափորոշիչները պետք է բավարարեն հետևյալ երկու կարևոր բնութագրիչների.

1. տեսականորեն սահմանված և բացատրված լինեն, հստակորեն նկարագրեն գնահատվող երևույթի այս կամ այն դիտակետը,

³ Lohman, C., Fortuin, L., & Wouters, M. (2004). Designing a performance measurement system: A case study.

⁴ Gunasekaran, A., & Kobu, B. 2007. Performance measures and metrics in logistics and supply chain management: a review of recent literature (1995–2004) for research and applications. *International journal of production research*, vol. 45, no. 12, pp. 2819-2840.

Stricker, N., Echsler Minguillon, F., & Lanza, G. 2017. Selecting key performance indicators for production with a linear programming approach. *International Journal of Production Research*, pp. 1-13.

Papakiriakopoulos, D. 2006. Performance measurement in supply chain networks. *Manag-ing Dynamic Networks*, pp. 211-237.

⁵ Kueng, P. (2000). Process performance measurement system: a tool to support process-based organizations.

⁶ D. Chalmers, “Defining quality indicators in the context of quality models,” (2008).

⁷ K. Rowe, “Analysing and Reporting Performance Indicator Data: Caress’ the data and user beware!,” *ACER*, 2004.

2. կոշտ լինեն ելակետային տեղեկատվության սահմանափակումների նկատմամբ⁸:

Արդյունավետության չափորոշիչների կիրառելիության և նպատակահարմարության վճռական բնութագրիչ կամ հատկանիշ է հանդիսանում գնահատվող ոլորտում առաջընթացի առանցքային գործոններն արտացոլելու և նկարագրելու կարողությունը⁹:

Որպես կանոն, արդյունավետության չափորոշիչները դասակարգվում են քանակականի և որակականի¹⁰:

Քանակական ցուցիչներ.

- մուտքի ցուցիչներ (input), որոնք արտացոլում են ծրագրերում, գործունեության մեծ կամ մատուցվող ծառայություններում ներգրավված մարդկային, ֆինանսական և այլ նյութական ռեսուրսները,
- արդյունքի ցուցիչներ (output) – նկարագրում են ստեղծված ապրանքների կամ ծառայությունների քանակը,
- ազդեցության ցուցիչներ (impact) – արտացոլում են նախագծի կամ ծրագրի ամփոփ և երկարաժամկետ ազդեցությունը:

Որակական ցուցիչներ.

- վերջնարդյունքի ցուցիչներ (outcome) - բնութագրում են ծրագրի, գործողության կամ ծառայության որակը, արտացոլում են շահառուների վրա դրանց ուղղակի, կարճաժամկետ ազդեցությունը,
- գործընթացի ցուցիչներ (process) – ներառում են ծրագրերի, գործողությունների կամ ծառայությունների մատուցման (իրականացման) համար օգտագործված միջոցները,
- ազդեցության ցուցիչներ – նկարագրում են ռազմավարական նպատակների իրագործման ուղղությամբ այնպիսի առաջընթացը, որը ոչ նյութական բնույթ ունի և համեմատաբար պակաս շոշափելի է:

Արդյունավետության չափորոշիչների ընտրության գործընթացը բաղկացած է երեք փուլերից.

⁸ C. Propper and D. Wilson, “The Use and Usefulness of Performance Measures in the Public Sector,” *Oxford Rev. Econ. Policy*, vol. 19, no. 2, pp. 250–267, (2003).

A. Bonaccorsi, C. Daraio, B. Lepori, and S. Slipers,ter, “Indicators on individual higher education institutions: addressing data problems and comparability issues,” *Res. Eval.*, vol. 16, no. 2, pp. 66–78, (2007).

⁹ C.-S. Wu and R. J.-C. Cheng, “A study on Key Performance Indicators (KPIs) for Basic Education in Taiwan,” in *International Conference: Innovative Research in a Changing and Challenging World*, , no. December, (2012).

¹⁰ D. Chalmers, “Defining quality indicators in the context of quality models,” (2008).

1. առաջին փուլը վերլուծական է, որի ընթացքում նույնականացվում են այն մարտահրավերները, որոնք հատուկ ուշադրություն են պահանջում և պետք է դիտարկվեն,
2. երկրորդ փուլն ավելի առարկայական է, դրա ընթացքում սահմանվում են արդյունավետության չափորոշիչները և կապակցվում են առաջին փուլում վերհանված մարտահրավերներին,
3. երրորդ փուլում ընտրված չափորոշիչները ստանդարտացվում և ներկայացվում են հաշվառման, հաշվարկման և գնահատման առումով հարմար տեսքով (այլ կերպ՝ փաստաթղթավորվում են):

Կրթության ոլորտում արդյունավետության չափորոշիչների կիրառությունը, հնարավորություն է տալիս չափել սովորողների ուսման վերջնարդյունքները, ընդլայնել կրթական համակարգում ներգրավվածությունը և կիրառել արդարացի մուտքի քաղաքականություն (սովորողները հնարավորություն են ստանում ընտրել ավելի թիրախային ուսումնական հաստատություն), իրականացնել կատարողականի և արդյունավետության վրա հիմնված ուսումնական հաստատությունների վարկանիշավորում, իրականացնել կրթական հաստատությունների և դրանցում իրականացվող հիմնական գործառնությունների (ուսուցում, հետազոտություն, գիտելիքի փոխանցում) մշտադիտարկում և գնահատում, իրականացնել արդյունքների վրա հիմնված բյուջետավորում, ֆինանսավորում և հաշվետվողականություն:

Կրթության ոլորտում առավել լայն կիրառություն ունեն արդյունավետության չափորոշիչների հետևյալ խմբերը.

1. ռեսուրսների տրամադրման և օգտագործման չափորոշիչներ,
2. կրթական հաստատություններ սովորողների մուտքի հարաբերական ցուցանիշներ,
3. կրթական բոլոր մակարդակներում ներգրավվածության հարաբերական ցուցանիշները, մասնակցության խոչընդոտները, դպրոցից դուրս մնացած երեխաների նկարագիրը,
4. կրթությանն ուղղվող ՀՆԱ մասնաբաժինը,
5. կրթական մակարդակներից յուրաքանչյուրում հարաբերական ծախսերը՝ մեկ սովորողի հաշվով,
6. դասարանների չափերը, ուսուցիչ/աշակերտ հարաբերակցությունը,

7. ուսուցիչների վերապատաստումը, մասնակցությունը մասնագիտական զարգացման ծրագրերին,
8. կրթական առաջընթացի ցուցիչները և սովորողների առաջադիմության վրա ազդող գործոնների գնահատականները,
9. հատուկ կարիք ունեցող սովորողներին կրթական ծառայությունների մատուցման քանակի և որակի չափորոշիչները:

4.2. Հանրակրթության ոլորտի արդյունավետության չափորոշիչների առաջարկվող համակարգը

Մեր կողմից մշակվել է հանրակրթության ոլորտում արդյունավետության չափորոշիչների համակարգ: Չափորոշիչները ներկայացված են ըստ հետևյալ խմբերի.

1. դպրոցներ,
2. հագեցվածություն,
3. ֆինանսներ,
4. ընդգրկվածություն,
5. ուսուցիչներ,
6. արդյունքներ:

Ստորև ներկայացված են արդյունավետության չափորոշիչները ըստ դիտարկված խմբերի:

1. դպրոցներ

- 1.1. տարրական ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին թիվը, մարդ
- 1.2. հիմնական ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին թիվը, մարդ
- 1.3. միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին թիվը, մարդ
- 1.4. տարրական ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին նորմատիվային (թիրախային) մակարդակը¹¹ գերազանցող դասարանների տեսակարար կշիռը, %
- 1.5. հիմնական ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին նորմատիվային (թիրախային) մակարդակը գերազանցող դասարանների տեսակարար կշիռը, %
- 1.6. միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին նորմատիվային (թիրախային) մակարդակը գերազանցող դասարանների տեսակարար կշիռը, %

---

¹¹ Այս և որոշ այլ արդյունքի չափորոշիչների մասով նպատակահարմար է նախապես դուրս բերել գնահատականների թիրախային միջակայք, որի մեծությունը կարտացոլի գնահատվող երևույթի ցանկալի վիճակի վերաբերյալ մեր պատկերացումները:

- 1.7. տարրական ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին նորմատիվային (թիրախային) մակարդակը գերազանցող դասարաններում սովորողների տեսակարար կշիռը, %
- 1.8. հիմնական ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին նորմատիվային (թիրախային) մակարդակը գերազանցող դասարաններում սովորողների տեսակարար կշիռը, %
- 1.9. միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին նորմատիվային (թիրախային) մակարդակը գերազանցող դասարաններում սովորողների տեսակարար կշիռը, %
- 1.10. տարրական ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին նորմատիվային (թիրախային) մակարդակը գերազանցող դպրոցների տեսակարար կշիռը, %,
- 1.11. հիմնական ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին նորմատիվային (թիրախային) մակարդակը գերազանցող դպրոցների տեսակարար կշիռը, %
- 1.12. միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարանների սովորողների միջին նորմատիվային (թիրախային) մակարդակը գերազանցող դպրոցների տեսակարար կշիռը, %
- 1.13. թերբեռնված (որոշակի նորմատիվային մակարդակից ցածր ինտենսիվությամբ օգտագործվող) դասասենյակների տեսակարար կշիռը, %
- 1.14. գերբեռնված (որոշակի նորմատիվային մակարդակից բարձր ինտենսիվությամբ օգտագործվող) դասասենյակների տեսակարար կշիռը, %
- 1.15. տարրական ընդհանուր կրթության դասարանում սովորողի կողմից դպրոց հասնելու համար հաղթահարվող միջին հեռավորությունը, կմ,
- 1.16. հիմնական ընդհանուր կրթության դասարանում սովորողի կողմից դպրոց հասնելու համար հաղթահարվող միջին հեռավորությունը, կմ,
- 1.17. միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարանում սովորողի կողմից դպրոց հասնելու համար հաղթահարվող միջին հեռավորությունը, կմ,
- 1.18. դպրոց հասնելու համար 3կմ-ից ավելի հեռավորություն հաղթահարող, տարրական ընդհանուր կրթության դասարանում սովորողների տեսակարար կշիռը, %,

- 1.19. դպրոց հասնելու համար 3կմ-ից ավելի հեռավորություն հաղթահարող, հիմնական ընդհանուր կրթության դասարանում սովորողների տեսակարար կշիռը, %,
- 1.20. դպրոց հասնելու համար 3կմ-ից ավելի հեռավորություն հաղթահարող, միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարանում սովորողների տեսակարար կշիռը, %,

2. հագեցվածություն.

- 2.1. դպրոցների հագեցվածությունը համակարգիչներով (համակարգիչների թվաքանակը 100 սովորողի հաշվով),
- 2.2. էլեկտրոնային գրատախտակներով հագեցած դասարանների թիվը,
- 2.3. արդիական լաբորատորիաներով հագեցած դպրոցների թիվը,
- 2.4. հիմնանորոգված դպրոցների թիվը (ընթացիկ տարում),
- 2.5. հիմնանորոգման կարիք ունեցող դպրոցների թիվը,
- 2.6. ընթացիկ նորոգման կարիք ունեցող դպրոցների թիվը,
- 2.7. ընթացիկ տարում ջրամատակարարման ցանցին միացած դպրոցների թիվը,
- 2.8. ընթացիկ տարում կոյուղացմամբ ապահովված դպրոցների թիվը,
- 2.9. ընթացիկ տարում կենտրոնացված ջեռուցման համակարգին միացած դպրոցների թիվը,
- 2.10. ընթացիկ տարում լոկալ ջեռուցման համակարգով հագեցած դպրոցների թիվը:

3. ֆինանսներ.

- 3.1. դպրոցների ծախսը մեկ աշակերտի հաշվով,
- 3.2. մեկ աշակերտի հաշվով ընդհանուր ծախսի առավելագույն սահմանային նորմատիվը գերազանցող դպրոցների թիվը,
- 3.3. աշխատավարձի գծով ծախսերի մեծությունը մեկ աշակերտի հաշվով,
- 3.4. վարչական և սպասարկող անձնակազմի աշխատանքի վարձատրության ծախսերը մեկ աշակերտի հաշվով,
- 3.5. մեկ աշակերտի հաշվով վարչական և սպասարկող անձնակազմի աշխատանքի վարձատրության ծախսերի առավելագույն սահմանային նորմատիվը գերազանցող դպրոցների թիվը,
- 3.6. դպրոցի շենքի պահպանման ծախսերը մեկ աշակերտի հաշվով,
- 3.7. մեկ աշակերտի հաշվով դպրոցի շենքի պահպանման ծախսերի առավելագույն սահմանային նորմատիվը գերազանցող դպրոցների թիվը,

- 3.8. մեկ աշակերտի հաշվով դպրոցի շենքի պահպանման ծախսերի նվազագույն սահմանային նորմատիվը ցածր ծախսեր կատարող դպրոցների թիվը
- 3.9. վարչական և սպասարկող անձնակազմի՝ ուսուցիչների թվաքանակի նկատմամբ հարաբերակցության միջին մակարդակը
- 3.10. վարչական և սպասարկող անձնակազմ/ուսուցիչների թվաքանակ հարաբերակցության նվազագույն սահմանային մակարդակից ցածր դպրոցների թիվը,
- 3.11. վարչական և սպասարկող անձնակազմ/ուսուցիչների թվաքանակ հարաբերակցության առավելագույն սահմանային մակարդակից բարձր դպրոցների թիվը,
- 3.12. ուսուցչական անձնակազմի միջին աշխատավարձը:
- 3.13. որոշակի նորմատիվային մակարդակից ցածր միջին աշխատավարձ ստացող ուսուցիչների տեսակարար կշիռը, %
- 3.14. որոշակի նորմատիվային մակարդակից ցածր ուսուցչական անձնակազմի միջին աշխատավարձով դպրոցների թիվը:

4. ընդգրկվածություն.

- 4.1. աշակերտների ընդգրկվածությունը տարրական ընդհանուր կրթության դասարաններում (% համապատասխան տարիքի երեխաների թվի նկատմամբ),
- 4.2. աշակերտների ընդգրկվածությունը հիմնական ընդհանուր կրթության դասարաններում (% համապատասխան տարիքի երեխաների թվի նկատմամբ),
- 4.3. աշակերտների ընդգրկվածությունը միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարաններում (% համապատասխան տարիքի երեխաների թվի նկատմամբ),
- 4.4. արտադպրոցական դաստիարակության ծրագրերում ընդգրկված տարրական ընդհանուր կրթության դասարաններում սովորողների տեսակարար կշիռը, %
- 4.5. արտադպրոցական դաստիարակության ծրագրերում ընդգրկված հիմնական ընդհանուր կրթության դասարաններում սովորողների տեսակարար կշիռը, %
- 4.6. արտադպրոցական դաստիարակության ծրագրերում ընդգրկված միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարաններում սովորողների տեսակարար կշիռը, %

- 4.7. տարրական ընդհանուր կրթության դասարանում սովորողների՝ ուսումնական պարապմունքներին փաստացի մասնակցության¹² միջին ժամաքանակը, ժամ,
- 4.8. հիմնական ընդհանուր կրթության դասարանում սովորողների՝ ուսումնական պարապմունքներին փաստացի մասնակցության միջին ժամաքանակը, ժամ,
- 4.9. միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարանում սովորողների՝ ուսումնական պարապմունքներին փաստացի մասնակցության միջին ժամաքանակը, ժամ
- 4.10. ուսումնառության հատուկ կարիք ունեցող երեխաների թիվը, որոնք ստանում են կրթական ծառայություն,
- 4.11. ուսումնառության հատուկ կարիք ունեցող երեխաների դասավանդման համար վերապատրաստված ուսուցիչների թիվը,
- 4.12. ուսումնառության հատուկ կարիք ունեցող երեխաների համար ուսումնառության պատշաճ պահանջներ ապահովելու ինստիտուցիոնալ կարողություններ ունեցող դպրոցների թիվը,
- 4.13. բացառիկ ընդունակություններ ունեցող աշակերտների թիվը,
- 4.14. բացառիկ ընդունակություններ ունեցող աշակերտների հետ աշխատելու հմտություն ունեցող վերապատրաստված ուսուցիչների թիվը:

5. ուսուցիչներ.

- 5.1. տարրական ընդհանուր կրթության դասարաններում ընթացիկ ուսումնական տարում առաջին անգամ դասավանդող ուսուցիչների տեսակարար կշիռը (թվաքանակի հարաբերակցությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվաքանակի նկատմամբ), %,
- 5.2. հիմնական ընդհանուր կրթության դասարաններում ընթացիկ ուսումնական տարում առաջին անգամ դասավանդող ուսուցիչների տեսակարար կշիռը (թվաքանակի հարաբերակցությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվաքանակի նկատմամբ), %,
- 5.3. միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարաններում ընթացիկ ուսումնական տարում առաջին անգամ դասավանդող ուսուցիչների տեսակարար կշիռը (թվաքանակի հարաբերակցությունը ուսուցիչների ընդհանուր թվաքանակի նկատմամբ), %,
- 5.4. տարրական ընդհանուր կրթության դասարաններում դասավանդող ուսուցիչների սեռային սեռային անհավասարության գործակիցը,

---

¹² Այսինքն՝ ուսումնական պլանով նախատեսված ժամաքանակից հանած անհարգելի բացակայությունների ժամաքանակը:

- 5.5. հիմնական ընդհանուր կրթության դասարաններում դասավանդող ուսուցիչների սեռային անհավասարության գործակիցը,
- 5.6. միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարաններում դասավանդող ուսուցիչների սեռային անհավասարության գործակիցը,
- 5.7. գիտական աստիճան ունեցող ուսուցիչների տեսակարար կշիռը,
- 5.8. գիտական կոչում ունեցող ուսուցիչների տեսակարար կշիռը,
- 5.9. ՀՀ-ում մասնագիտական վերապատրաստում անցած ուսուցիչների թիվը,
- 5.10. արտասահմանում մասնագիտական վերապատրաստում անցած ուսուցիչների թիվը,
- 5.11. տարրական ընդհանուր կրթության դասարաններում աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցությունը,
- 5.12. հիմնական ընդհանուր կրթության դասարաններում աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցությունը,
- 5.13. միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարաններում աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցությունը,
- 5.14. տարրական ընդհանուր կրթության դասարաններում աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցության սահմանային մակարդակը գերազանցող դպրոցների թիվը,
- 5.15. հիմնական ընդհանուր կրթության դասարաններում աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցության սահմանային մակարդակը գերազանցող դպրոցների թիվը,
- 5.16. միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարաններում աշակերտ/ուսուցիչ հարաբերակցության սահմանային մակարդակը գերազանցող դպրոցների թիվը,
- 5.17. ուսուցչական կազմի թվաքանակի հարաբերակցությունը վարչական և օժանդակ անձնակազմի թվաքանակի նկատմամբ,
- 5.18. վարչական և օժանդակ անձնակազմի թվաքանակի նկատմամբ ուսուցչական կազմի թվաքանակի հարաբերակցության սահմանային մակարդակից ցածր մակարդակ արձանագրած տարրական դպրոցների թիվը,
- 5.19. վարչական և օժանդակ անձնակազմի թվաքանակի նկատմամբ ուսուցչական կազմի թվաքանակի հարաբերակցության սահմանային մակարդակից ցածր մակարդակ արձանագրած հիմնական դպրոցների թիվը,
- 5.20. վարչական և օժանդակ անձնակազմի թվաքանակի նկատմամբ ուսուցչական կազմի թվաքանակի հարաբերակցության սահմանային մակարդակից ցածր մակարդակ արձանագրած ավագ դպրոցների թիվը,

- 5.21. վարչական և օժանդակ անձնակազմի թվաքանակի նկատմամբ ուսուցչական կազմի թվաքանակի հարաբերակցության սահմանային մակարդակից ցածր մակարդակ արձանագրած միջնակարգ դպրոցների թիվը,
- 5.22. մեկ դրույքը գերազանցող ծանրաբեռնվածությամբ աշխատող ուսուցիչների տեսակարար կշիռն ընդհանուրի մեջ, %
- 5.23. մինչև կես դրույք ծանրաբեռնվածությամբ աշխատող ուսուցիչների տեսակարար կշիռն ընդհանուրի մեջ, %
- 5.24. ուսուցիչների՝ մինչև 0.5 դրույք միջին բեռնվածություն ունեցող տարրական դպրոցների թիվը,
- 5.25. ուսուցիչների՝ մինչև 0.5 դրույք միջին բեռնվածություն ունեցող հիմնական դպրոցների թիվը,
- 5.26. ուսուցիչների՝ մինչև 0.5 դրույք միջին բեռնվածություն ունեցող ավագ դպրոցների թիվը,
- 5.27. ուսուցիչների՝ մինչև 0.5 դրույք միջին բեռնվածություն ունեցող միջնակարգ դպրոցների թիվը,
- 5.28. ուսուցիչների՝ 0.51-0.75 դրույք միջին բեռնվածություն ունեցող տարրական դպրոցների թիվը,
- 5.29. ուսուցիչների՝ մինչև 0.51-0.75 դրույք միջին բեռնվածություն ունեցող հիմնական դպրոցների թիվը,
- 5.30. ուսուցիչների՝ մինչև 0.51-0.75 դրույք միջին բեռնվածություն ունեցող ավագ դպրոցների թիվը,
- 5.31. ուսուցիչների՝ մինչև 0.51-0.75 դրույք միջին բեռնվածություն ունեցող միջնակարգ դպրոցների թիվը,
- 5.32. կրթական գործընթացի որակից հիմնական շահառուների բավարարվածության գնահատման համակարգ ներդրած դպրոցների թիվը
- 5.33. կրթական գործընթացի որակով բավարարվածության՝ աշակերտների շրջանում անցկացված հարցումների արդյունքով ստացված միջին գնահատականը, բալ
- 5.34. կրթական գործընթացի որակով բավարարվածության՝ ծնողների շրջանում անցկացված հարցումների արդյունքով ստացված միջին գնահատականը, բալ
- 5.35. կրթական գործընթացի որակով բավարարվածության՝ աշակերտների շրջանում անցկացված հարցումներով առավելագույն գնահատականի 70%-ը գերազանցող միջին արդյունք ապահոված դպրոցների թիվը,

- 5.36. կրթական գործընթացի որակով բավարարվածության՝ ծնողների շրջանում անցկացված հարցումներով առավելագույն գնահատականի 70%-ը գերազանցող միջին արդյունք ապահոված դպրոցների թիվը,
- 5.37. կրթական գործընթացի որակով բավարարվածության՝ աշակերտների շրջանում անցկացված հարցումներով առավելագույն գնահատականի 30%-ը չգերազանցող միջին արդյունք ապահոված դպրոցների թիվը,
- 5.38. կրթական գործընթացի որակով բավարարվածության՝ ծնողների շրջանում անցկացված հարցումներով առավելագույն գնահատականի 30%-ը չգերազանցող միջին արդյունք ապահոված դպրոցների թիվը,
- 5.39. աշակերտների շրջանում անցկացված հարցման արդյունքներով ուսուցիչների որակավորման և մասնագիտական կարողություններին տրված միջին գնահատականը, բալ
- 5.40. աշակերտների շրջանում անցկացված հարցումների արդյունքներով՝ որակավորման և մասնագիտական կարողությունների միջին գնահատականի 50%-ից ցածր գնահատական ստացած ուսուցիչների տեսակարար կշիռը, %
- 5.41. աշակերտների շրջանում անցկացված հարցումների արդյունքներով՝ որակավորման և մասնագիտական կարողությունների միջին մակարդակի 50%-ից ցածր գնահատական ստացած ուսուցիչների բարձր տեսակարար կշռով (օրինակ՝ 60 տոկոսից բարձր) դպրոցների թիվը:

6. արդյունքներ

- 6.1. գիտելիքի ստուգման միասնական (ներհայաստանյան) ստուգատեսքնություններից տարրական ընդհանուր կրթության դասարաններում սովորողների ստացած միջին գնահատականը, միավոր,
- 6.2. գիտելիքի ստուգման միասնական (ներհայաստանյան) ստուգատեսքնություններից հիմնական ընդհանուր կրթության դասարաններում սովորողների ստացած միջին գնահատականը, միավոր,
- 6.3. գիտելիքի ստուգման միասնական (ներհայաստանյան) ստուգատեսքնություններից միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարաններում սովորողների ստացած միջին գնահատականը, միավոր,
- 6.4. TIMSS ստուգատեսի շրջանակներում աշակերտների ստացած միջին գնահատականը՝ ըստ առարկաների
- 6.5. TIMSS ստուգատեսի շրջանակներում միջին հանրապետական գնահատականից 50 տոկոսով ցածր միջին գնահատական ապահոված դպրոցների թիվը

- 6.6. TIMSS ստուգատեսի շրջանակներում միջին հանրապետական գնահատականից 50 տոկոսով բարձր միջին գնահատական ապահոված դպրոցների թիվը
- 6.7. դպրոցում լրացուցիչ վճարովի պարապմունքների հաճախող տարրական ընդհանուր կրթության դասարաններում սովորողների տեսակարար կշիռը, %
- 6.8. դպրոցում լրացուցիչ վճարովի պարապմունքների հաճախող հիմնական ընդհանուր կրթության դասարաններում սովորողների տեսակարար կշիռը, %
- 6.9. դպրոցում լրացուցիչ վճարովի պարապմունքների հաճախող միջնակարգ ընդհանուր կրթության դասարաններում սովորողների տեսակարար կշիռը, %
- 6.10. բուհերի ընդունելության միասնական քննությունների արդյունքներով մաթեմատիկա առարկայից միջին հանրապետական գնահատականից 25%-ով բարձր միջին արդյունք արձանագրած դպրոցների թիվը,
- 6.11. բուհերի ընդունելության միասնական քննությունների արդյունքներով մաթեմատիկա առարկայից միջին հանրապետական գնահատականից 25%-ով ցածր միջին արդյունք արձանագրած դպրոցների թիվը,
- 6.12. բուհերի ընդունելության միասնական քննությունների արդյունքներով հայոց լեզու առարկայից միջին հանրապետական գնահատականից 25%-ով բարձր միջին արդյունք արձանագրած դպրոցների թիվը,
- 6.13. բուհերի ընդունելության միասնական քննությունների արդյունքներով հայոց լեզու առարկայից միջին հանրապետական գնահատականից 25%-ով ցածր միջին արդյունք արձանագրած դպրոցների թիվը,
- 6.14. միջազգային օլիմպիադաներում մրցանակային տեղեր զբաղեցրած աշակերտների թիվը,
- 6.15. միջազգային օլիմպիադաներում մրցանակակիրներ տված դպրոցների թիվը: